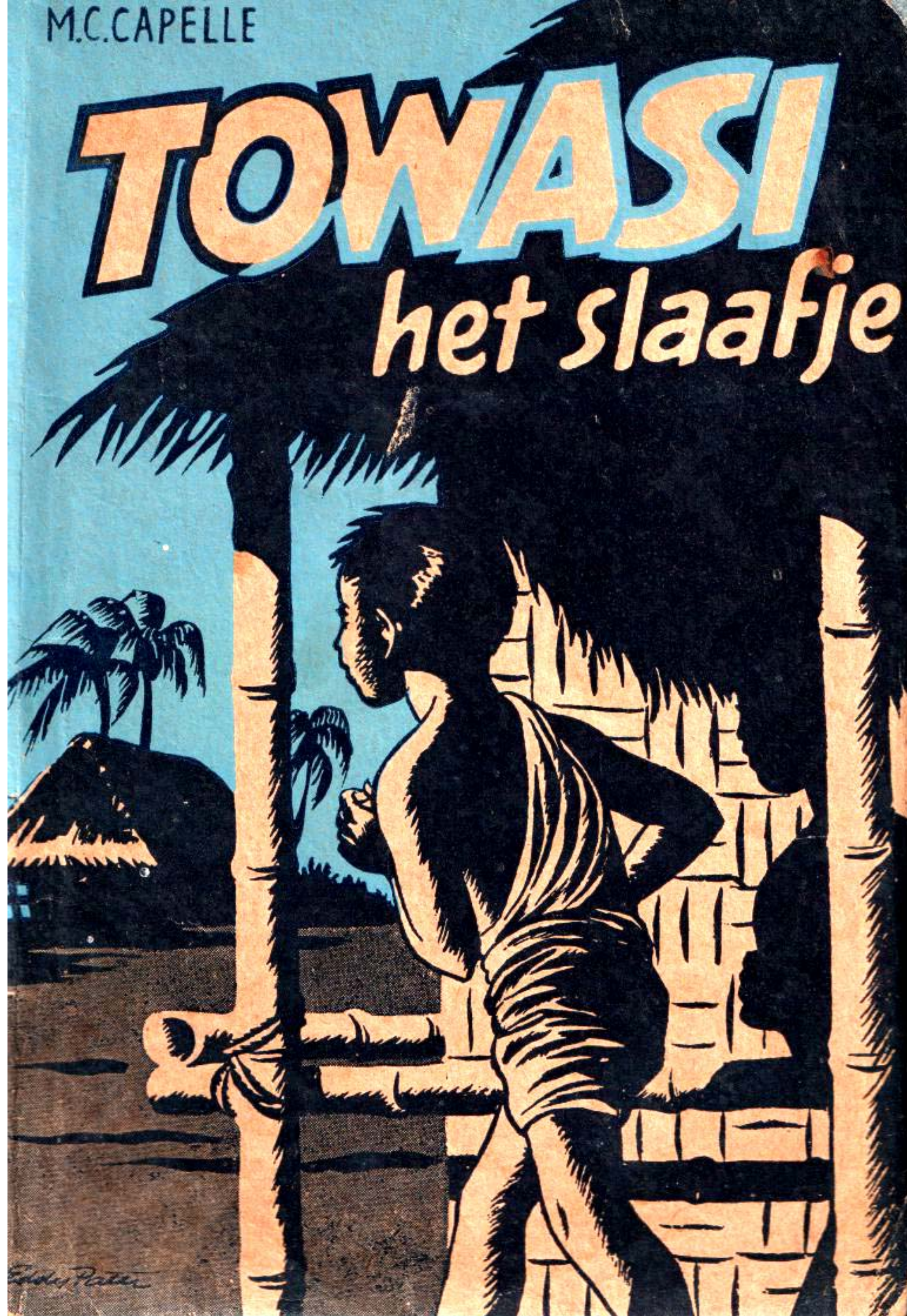

M.C. CAPELLE

TOWASI

het slaafje

Edouard Platten

DE SLAVENJONGEN

Luid klinken hun stemmen in 't rustige land... de stemmen van de jongens uit de kampong. Wat hebben ze een plezier in 't water! Ze gaan kopje onder... gooien elkaar nat... en de een probeert de ander te pakken.

Hun schaterlach is tot ver in de omtrek te horen. Nu en dan klauteren ze achter elkander de helling op en springen met een wijde boog het water in om een eind verder proestend en schreeuwend weer boven te komen.

Eén van hen is het duidelijkst hoorbaar. *Zijn* stem klinkt luid uit boven de stemmen van de andere jongens. Hij is de aanvoerder van het troepje.

Het is Towasi's stem.

Towasi durft het meest. Waar de andere jongens bang voor zijn, dàt durft hij. De meest-gewaagde sprongen neemt Towasi voor z'n rekening en zelfs over de draaikolk van het meer is hij heengezwommen!... Hij zwemt als een rat en kan het langst van alle jongens onder water blijven.

Plotseling klinkt een luide kreet van de oever.

Een van de jongens is naar omhoog geklauterd om een duik te nemen in het koele water... Hij kijkt rond, en ziet...

„Salima!... Salima!” roept hij.

Meteen verstomt het lawaai in het meer. De zwemmers steken hun natte hoofden omhoog. En zodra ze horen wat hun makker roept, komen ze snel van alle kanten aanzwemmen en klimmen haastig tegen de steile oever omhoog.

„Salima...!”

Een oude man komt langzaam uit het bos tevoorschijn. Zijn rug is gebogen en hij steunt op een stok.

Als hij de stemmen van de jongens hoort, blijft hij staan en kijkt in de richting, van waaruit het geluid komt.

Een glimlach glijdt over het gerimpelde gezicht van de oude baas. En de jongens... zie ze lopen! Allemaal rennen ze Salima tegemoet, zo hard ze maar kunnen. De waterdruppels glinsteren op hun naakte, bruine lijven.

Towasi wint het. Hij bereikt het eerst de grijsaard. Maar al

spoedig hebben de andere jongens hem ingehaald... en ze dansen en springen en juichen om de oude Salima heen.

Salima is de oudste van alle mensen in de kampong. Hoe oud hij is, weet niemand. Misschien wel even oud als de grote waringin voor het huis van de vorst; misschien zo oud haast als de zon!

De oude Salima is een vriend van de jongens. Want als je zo heel oud bent, heb je veel beleefd en kun je veel vertellen.

En vertellen, dat kan Salima! Hij weet verhalen, waar de jongens nooit genoeg van krijgen. Soms vertelt hij wel iets, dat de jongens al eerder gehoord hebben. Maar dat hindert niet, het blijft toch mooi.

„Salima... toe Salima... vertellen”, roepen ze door elkaar.

De oude man schudt het hoofd. Hij kijkt erg bedenkelijk en in zijn gerimpeld voorhoofd komen nog méér rimpels.

„Nee, nee... vandaag niet, jongens. Ik heb jullie al zo vaak verteld, dat ik niets meer weet!”

Maar de jongens zien in de ogen van de oude man een guitig lachje flikkeren.

„U doet het, U doet het! Salima gaat wel vertellen!” roept Towasi. En hij klapt van vreugde in z'n handen.

„Nou, vooruit dan”, moppert de oude man. Hij zet zich op de grond en de jongens kruipen dicht bij hem, om alles goed te kunnen verstaan...

„Je weet, toen ik jong was, was de grootvader van de heer onze meester... En ik was zijn vertrouwde slaaf... Ja, ja, dat was een mooie tijd, jongens. Een prachtige tijd...”

Oude Salima vertelt. Hij vertelt van de grote reis, die hij eens met zijn heer gemaakt heeft, lang geleden. Over bergen, door dichte bossen. Helemaal tot aan de zee.

„Daar jongens”, en de oude, moede ogen van Salima glanzen bij de mooie herinnering, „daar heb ik water gezien, zovéél en zo'n grote plas, dat...” En hij strekt zijn armen wijd uit om aan te geven, hoe groot die plas wel was.

„En schepen... Haast nog groter dan het huis van onze meester... met zeilen als die palmbomen”.

Gespannen luisteren de jongens. Towasi is ongemerkt op z'n knieën gaan liggen, en hij heeft geen oog van Salima af.

O, wat zou hij dat alles graag zelf zien!

Wat zou hij graag zo'n reis maken!

Maar 't zal nooit gebeuren — vast niet.

„Grote reizen maken is geen slavenwerk”, zegt zijn vader. En vader weet het...

Zou die zee nog groter zijn dan hun meer? En waar zou je komen als je die over vaart?

Jammer, hij zal het wel nooit te weten komen.

Want Towasi is een slaaf. Zijn vader ook, en zijn moeder, en zijn broertjes en zusjes. Allemaal.

Salima vertelt.

Ze zijn het eigendom van een rijk heer. Alle mensen van het dorp zijn zijn eigendom. Hij kan met hen doen wat hij wil.

Maar hun meester is een goed mens. Zijn slaven hebben het niet moeilijk. De kinderen behoeven niet eens te werken, zoals bij andere meesters zo vaak het geval is. In hun kampong mogen de jongens en meisjes spelen, — de hele dag, zoveel ze maar willen.

De grote mensen hebben het ook niet moeilijk. Een deel werkt op de rijstvelden; anderen zorgen voor de huizenbouw. Weer anderen gaan jagen of vissen. De oudste slaven moeten

de kippen verzorgen. De kuikentjes doen ze op tijd in de korven en ze waken er voor, dat geen roofdier de diertjes wegsteelt.

En de oude Salima mag de hele dag wandelen en verhalen vertellen.

Ja, 't is een beste meester, de eigenaar van Towasi.

Maar tòch... als Towasi nu eens geen slaaf was... Dan zou hij grote reizen maken, misschien nog verder dan oude Salima. Misschien wel met zo'n groot, drijvend huis over de wijde plas.

Hij zou het wel durven.

Hij durft immers het meest van allen!

Soms is de dappere Towasi ook bang.

Er zijn veel dingen, waar je bang voor moet zijn. Overdag denk je er niet steeds aan, maar 's nachts, als je op je slaapmatje ligt en je hoort de vreemde, onbestemde geluiden van het bos, brr, wie zou dàn niet huiveren?...

Of wanneer je in het spookachtig maanlicht nog het huis uit moet. Wie voelt zich dàn helemaal rustig?...

Moeder heeft Towasi verteld van de geheimen van het bos. Van de boze geesten, die huizen in de stammen van oude bomen. Die de kinderen beetgrijpen en ze meesleuren. „Pas maar op, dat je uit hun buurt blijft...”, heeft ze gewaarschuwd.

Als Towasi met z'n vrindjes gaat spelen, denkt hij nooit aan die gevaren.

Maar als hij alleen is, dan kan de angst zijn keel dichtknijpen.

Towasi, die onder zijn kornuiten de durf-al is, de jongen, die de hoogste bomen durft beklimmen en de meest-gewaagde sprongen voor z'n rekening neemt, is als de dood zo bang voor de vele geesten, die het leven van alle mensen in de kampong bedreigen.

Hij denkt, dat dit heel gewoon is. Hij weet niet beter. En niemand van de mensen hier diep in de binnenlanden van Celebes, dagen ver van de kust, weet dat.

Ze zijn slaaf van hun meester.

Maar ze zijn ook slaaf van al de geesten, die ze moeten dienen.

En die dienst is véél harder dan hetgeen de meester van hen eist.

DE GROTE JACHT

De hele dag is het erg druk geweest in de kampong. Mannen en vrouwen lopen heen en weer. Allen hebben grote haast.

Er gaat iets bijzonders gebeuren. Ieder is er druk mee. En de jongens praten over niets anders.

Morgenochtend vroeg zal de heer op jacht gaan. Het wordt een grote jachtpartij. Alle mannen van de kampong zullen hem vergezellen. En 's avonds komen ze terug, vast met een fikse buit.

Daarom hebben allen het zo druk. Veel moet er nog voor de tocht worden klaargemaakt.

Want morgenochtend, vóór zonsopgang, moet alles in orde zijn.

Towasi en z'n vrindjes denken er vandaag niet over in het meer te gaan zwemmen. Ze moeten alles zien, van héél dichtbij.

Er kan niets gebeuren, of de jongens moeten er het hunne van hebben... lang niet altijd tot tevredenheid van de grote mensen!

Al een enkele keer heeft Pasina, die altijd zo boos kijkt en zo nijdig is, hen woedend aangekeken...

Dan gaan ze een poosje weg. Maar het duurt niet lang. Veel te gauw zijn ze z'n dreigementen vergeten en lopen hem wéér voor de voeten.

Maar ècht boos wordt niemand. Wie zou boos kunnen zijn, als er zo iets moois gaat gebeuren als morgen?

Towasi slaapt in met de gedachte aan de grote jacht.

„... Jammer, dat ik niet ouder ben, dan zou ik ook mee mogen... Jammer”.

Dan vallen zijn ogen dicht.

De volgende morgen komen alle mensen van de kampong

bijeen voor de woning van hun heer. Als Towasi er komt, met grote stappen naast z'n vader, ziet hij zijn vrindjes al staan.

De paarden worden klaargezet. Eén paard is het mooist.

Dat is het rijdier van de meester.

Een ogenblik later stappen de mannen op. Het kleine, vurige paardje van de edelman voorop.

Eerst gaat het langzaam. Maar als de ruiters de kampong uit zijn, wordt de draf er in gezet. Towasi en de andere jongens van het dorp lopen naast de paarden.

Zo lang de ruiters stapvoets rijden valt dat niet moeilijk.

Maar nòg vlugger gaat het.

„Vooruit jongens, we moeten ze bijhouden!”

Ze rennen naast de paarden, lopen zelfs de ruiters vooruit.

Maar nog vlugger gaat het.

Het duurt niet lang, of de eerste jongen valt uit. Hij kan niet verder.

„Volhouden!... Toe, laat zien wie het langst mee kan lopen... vooruit...!” roept de meester.

Dan spannen ze nog even al hun krachten in. Maar steeds meer jongens moeten de wedstrijd staken. En eindelijk zijn Towasi met nòg een andere jongen de enigen, die het volhouden. Dicht lopen ze achter elkaar. Snel kijkt Towasi over z'n schouder naar achter. Z'n ogen schitteren van pret. Zijn voeten raken nauwelijks de grond.

Maar als hij zijn makker met een luide uitroep de wedren hoort staken, kan ook hij het niet langer volhouden... en holderdebolder tuimelt de jongen aan de kant neer.

Tot groot vermaak van de ruiters.

Nog een lange rit hebben de mannen voor de boeg. Het terrein, dat een van hen enkele dagen geleden heeft opgezocht, ligt ver van de kampong.

Maar wanneer ze er na een lange rit in gestrekte draf aankomen, is ieder weldra in de jacht verdiept.

Het gedode wild stapelt zich op, — de hoop wordt steeds hoger.

De heer geeft zijn mannen bevelen. Ze moeten verschillende kanten uitgaan en het wild opjagen. Hij zal hier blijven...

Zo gebeurt. In alle richtingen trekken de mannen er op uit. Luid klinken hun stemmen door het woud.

Alleen blijft de meester achter. Gespannen turen zijn ogen het duistere bos in. Pijl en boog houdt hij klaar om te schieten.

Zò ingespannen kijkt hij, dat hij niet bemerkt, hoe achter

Z'n voeten raken nauwelijks de grond.

hem het gevaar dreigt. Hij ziet niet, dat een grote slang geslingerd is om de tak van een boom, waaronder hij staat.

Langzaam, heel langzaam maakt zich de kop van het beest los van de tak. En als de slangenkop met het venijnig zwaaiende tongetje dicht bij de edelman is, worden snel de scherpe tanden in de hals van de man gedrukt...

Als de slaven terugkomen op het punt, waar ze hun meester alleen hebben gelaten, zien ze nog juist hoe een gevreesde slang tussen het gebladerte verdwijnt.

's Avonds gaan de jongens uit de kampong de jagers tegemoet.

Zij willen het éérst de rijke buit zien. En ze zullen het langst van de grote vreugde genieten.

't Is een luidruchtig troepje, dat de kampongpoort uittrekt, de weg op, waarlangs de jagers zullen terugkeren. Ze praten en schreeuwen en lachen en stoeien. En 't is nog maar een voorproefje van de vreugde, die straks komen zal.

Kijk, komen ze ginds in de verte aan?

Lopen nu! ... zo snel je maar kan.

Maar vreemd ... als ze dichterbij komen, horen ze de jagers niet. Zijn ze niet blij? Is de jacht niet goed geslaagd?

Spoedig hebben ze de mannen bereikt. En dan zien ze de sombere gezichten.

Ja, wèl een rijke buit.

Maar geen vrolijkheid.

En wanneer een van de jongens wil juichen als hij het gedode wild ziet, beduiden de jagers hem, dat hij zich kalm moet houden.

„... Onze heer is dood ...!”

Dan verdwijnt aanstonds de blijde schittering in de ogen van de jongens.

Stil lopen ze achter de mannen aan met ogen, groot van schrik.

Er is verdriet in de kampong, ontzetting. De gezichten van de grote mensen staan strak. De jongens denken er niet aan, nu te gaan spelen en lawaai maken.

Hun heer is dood ... hun goede meester.

Wat zal de toekomst brengen? ...

3

DE NIEUWE MEESTER

Dagenlang klinkt de doffe, eentonige dreun van de doden-trom over de kampong. Dagenlang stijgt de rook van de doden-offers boven de puntige daken der huizen omhoog.

Dan wordt onder luid roepen en weeklagen het lijk van de meester de kampongpoort uitgedragen. Achter zijn baar leidt de voornaamste slaaf het paard van de meester aan de teugel. En de priesters brengen het laatste offer: een mooie hengst.

Dan is alles voorbij.

De heer is dood.

Er komt een nieuwe meester.

Maar het is geen *goede* meester. Het is een hard man. En het lijkt haast, of zijn grootste vreugde er in ligt, de slaven af te ranselen.

Steeds draagt hij een zweep bij zich en wee, wanneer de kampongbewoners hem niet heel eerbiedig groeten!

Er komt een schaduw over de kampong. Als de slaven van hun werk naar huis terugkeren is hun gang traag en hun oog dof.

„... Wie heeft hij vandaag weer geslagen ...?”

En in de woningen, waar geen onbescheiden oor hen kan beluisteren, worden boze woorden gesproken over de wreed-aard.

Diep in het hart van de mensen groeit de haat. O, als ze maar konden, dan zouden ze hem ... Als ze maar dūfden!

De jongens horen de verhalen. Nee, ze begrijpen niet alles. Maar ze bemerken duidelijk, dat de nieuwe meester een boos en hard man is, lang niet zo goed en vriendelijk als hun gestorven heer.

De schaduw, die over de kampong ligt, maakt ook de jongens stil. Ze durven niet meer zo uitgelaten vrolijk zijn als vroeger. En wanneer ze langs het grote, houten huis moeten, waar hij woont ... dan lopen ze haastig voorbij. Schuw kijken ze terzijde of hij hen ziet.

't Is maar het beste uit zijn buurt te blijven.

Tot eens, op een middag ...

Towasi en zijn vriendjes zijn de kampong uitgelopen, de bossen in. 't Is een warme middag en de zon staat hoog aan de hemel.

Langzaam lopen de jongens verder. Het is ook zo warm. Haast niemand is in het dorp te zien. Alleen een enkele schooi-erige kamponghond waagt het te sluipen langs de hutten.

Wie van de jongens het 't eerst op een lopen zet? Towasi natuurlijk. En eensklaps rennen ze allemaal zo hard ze kunnen.

Het duurt maar even, of er klinkt een luid geplons. Ze zijn bij het meer gekomen; bij hūn meer.

Hun plekje, waar ze steeds zo'n plezier hebben; het mooiste van heel het meer.

Ze springen en stoeien en het water schuimt en spat hoog boven hen uit.

Vooruit maar, jongens, spoel al het verdrietige van de kampong van je af!

Kijk die Towasi eens! Hij neemt een grote duik en verdwijnt helemaal onder water. Slechts een lange rij van zilverige waterbellen laat zien, waar hij zich bevindt.

Een heel eind verder komt hij proestend en lachend weer boven... en schudt het water als een poedel uit zijn haren.

Niemand ziet de eenzame ruiter, die over het bospad langs het meer langzaam nadert.

Niemand ziet dat grimmige gezicht en die boze ogen.

De man heft luisterend het hoofd omhoog.

Hij houdt zijn paard wat in.

„Wat hoor ik toch?” mompelt hij. „Wat is dat voor een geluid...?”

Hij behoeft niet lang te zoeken. Als hij dichterbij het meer komt, klatert het stemmenlawaai luid op in de stilte.

De ruiter drijft zijn paard door de struiken heen en houdt eerst halt als het aan de rand van het uitgestrekte meer staat.

Een ogenblik kijkt de man neer op het spel van de jongens. Maar geen glimlach komt op z'n gelaat. Nog grimmiger kijken zijn ogen, en om zijn mond komt een harde trek.

Stil blijft hij toezien...

Onbewust van het gevaar, spelen de jongens hun jolig spel voort. Ze klimmen elkaar op de schouders... maken een hoge toren... en vallen onder luid geschreeuw in het water.

Maar dan...

Eén van de jongens blijft staan. Zijn mond nog half open om een vriendje iets toe te roepen, kijkt hij naar omhoog.

Verbaasd kijken de andere jongens ook in die richting.

En dan zien ze!

Hun nieuwe meester!... Daar staat hun heer!

Het wordt eensklaps angstig stil. Niemand van de jongens durft nog een woord te zeggen.

„Kom hier...”, beveelt een harde stem.

De jongens sidderen; ze krimpen in elkaar van schrik.

Die stem klinkt als een zweepslag.

Haastig klimmen ze naar boven; gaan naar de man toe. Nog nooit hebben ze hem van zo dichtbij gezien. Ze slaan de ogen neer — duwen elkaar vooruit.

„Ga dadelijk terug naar de kampong en blijf voor m'n woning wachten”, klinkt het kort. Dan wendt de meester zijn paard en rijdt in draf weg.

Onthutst kijken de jongens elkaar aan.

Wèg is hun pret.

Wèg de vrolijke lach in hun ogen.

Stil, nu en dan bang fluis- terend, lopen ze de weg op naar de kampong.

Als een troepje schuwe dieren staan ze voor het grote houten huis. Schuw kijken ze naar de deur. Juist brengt een van de slaven het paard van de meester weg.

Daar komt hij. Nog dichterbij kruipen de jongens bij elkaar.

Zwijgend monstert de man het troepje. Dan klinkt het bars:

„Denk je, dat ik slaven in mijn dienst heb om de hele dag te spelen? Luister: van vandaag af zal het uit zijn met jullie geluier. Wèrken moeten jullie. Begrepen?”

Eén voor één krijgen ze te horen, waar ze voortaan zullen gaan werken. Deze jongen moet met de grote mensen mee naar de tuinen; een ander komt in de stal.

„En jij — kom eens hier, jij!... Hoe heet je?...

Towasi? ... Jij komt bij mij in huis, om me te bedienen. Begrepen?”

Towasi buigt.

Maar zijn hart staat bijna stil van schrik.

En dan zien ze!

ER KOMT BEZOEK

Nu woont Towasi nacht en dag in het grote huis onder de waringin.

Op hem is de keus van de meester gevallen. Hij leek de flinkste en de schranderste van al de jongens.

O, als dat bij de vroegere meester had mogen gebeuren!

Wat zou hij blij geweest zijn!

Maar nu is zijn lot het ergste van allemaal. Al voert hij elk bevel van de meester ook nòg zo goed uit; al spant hij zich in, om het de man steeds naar de zin te maken, nooit is het goed. Altijd heeft hij iets op het werk van het jonge slaafje aan te merken. En dadelijk staat hij met de zweep klaar om de jongen af te ranselen. Veel zijn de slagen, die Towasi van z'n meester krijgt.

Hij wordt mager van ellende...

Als hij 's avonds eindelijk op zijn slaapmatje ligt, schreit hij. Hij zal weglopen, neemt hij zich voor. Mòrgen zal hij weglopen.

Heel ver hier vandaan!

Maar als het de volgende morgen licht wordt en Towasi ontwaakt, dan durft hij niet. Wanneer hij voor z'n meester moet verschijnen en die harde ogen ziet, dan zakt hem de moed in de schoenen.

Vandaag nog niet. Maar mòrgen...

Vaak ziet hij oude Salima langs het huis van de meester komen. Salima, die zo mooi vertellen kan. Verhalen van vroeger, toen hij de vertrouwde slaaf was van de heer.

„Nu ben ik ook de vertrouwde van onze meester”, denkt Towasi somber. Maar hij vindt het helemaal niet plezierig. Veel liever zou hij iedere morgen met de andere jongens de tuinen intrekken.

„Was deze heer maar net zo goed als de meester van oude Salima”, peinst Towasi vaak spijtig.

Maar vlug gaat hij weer aan het werk. Al eerder heeft de meester er hem op betrapt, dat hij stond te dromen. En striemend is het zweepje op zijn blote rug neergekomen.

„Nee, dàt maar niet weer...”

Al vele maanden woont Towasi in het grote huis midden in de kampong. Hij is het werk nu gewend. En soms lijkt het haast, of de meester niet ontevreden over hem is. Als er bezoek komt, mag hij aan de maaltijd bedienen. Dat is een gewichtige post. En de andere slaven zijn dan ook wàt afgunstig op het jonge slaafje, dat blijkbaar zó in de gunst staat bij de heer.

Maar Towasi zou graag met hen ruilen.

„Waarom heeft de meester toch mij uitgezocht om aan tafel te bedienen?” denkt de jongen vaak.

Vandaag zal opnieuw bezoek komen. 't Is het hoofd van een naburig dorp. Nooit eerder is hij in de kampong geweest, maar Towasi's meester wil goede vrienden met hem zijn. Dat blijkt wel uit de opdrachten, die hij aan zijn bedienden geeft om het de gast erg geriefelijk te maken.

Ze moeten voor de vreemdeling klaar staan. En als hij over een van hen klachten heeft, dàn...

Meer behoeft de meester niet te zeggen. Zijn fonkelende ogen zeggen meer dan veel woorden.

Wanneer de bezoeker komt, haasten alle slaven zich, de bevelen uit te voeren. Het paard wordt in de stal gebracht, het krijgt dadelijk te eten.

Towasi, die ook deze keer bedienen moet, heeft zich mooi gemaakt, zoals hij weet, dat het behoort als er deftig bezoek is. Dan gaat hij achter zijn heer staan.

Andere slaven brengen de kostbare schalen binnen en reiken ze aan Towasi. Met een eerbiedige buiging overhandigt deze de schotels aan de gastheer. Zo is het hem geleerd.

En striemend is het zweepje op z'n blote rug gekomen.

Lang praten beide mannen. Ze vragen naar elkaars gezondheid, ze spreken over de paarden, over de landerijen.

Maar het wordt Towasi weldra duidelijk, dat de vreemdeling met een doel naar de kampong is gekomen. De jongen weet echter, dat het niet past aanstonds met de deur in huis te vallen. Eerst moet over koetjes en kalfjes gepraat en pas daarna over het eigenlijke doel van de komst. Straks, als de mannen voldoende gegeten hebben van de heerlijke, geurende gerechten, dan zal de gast van wal steken.

Het jonge slaafje is nieuwsgierig om te weten, wat de mannen te verhandelen zullen hebben. Maar hij laat het niet merken — natuurlijk niet.

„Hoeveel slaven hebt U in dienst?” vraagt de vreemdeling.

„Bijna driehonderd”, antwoordt de heer, trots.

Veel slaven in eigendom te hebben, betekent, dat je erg machtig bent. Driehonderd — er zijn maar weinig heren in de omgeving, die zoveel mensen in hun dienst hebben.

„Driehonderd!” herhaalt de vreemdeling. Towasi ziet in het oog van de man een nauwelijks bedwongen flikkering. „Driehonderd... dat is zeer veel. Zijn het allemaal mensen, die goed kunnen werken?”

„Het zijn allen sterke mannen en vrouwen”, huichelt de ander. „Zwakke mensen kan ik niet gebruiken in mijn dorp.”

Van onder zijn wenkbrauwen kijkt hij de vreemdeling onderzoekend aan.

„Hebt u dan werk voor driehonderd slaven?” vraagt de vreemdeling opnieuw.

„Zeker. Ze hebben allemaal hun werk. Een gedeelte werkt op het veld. Een ander deel blijft in het dorp om voor de hutten en voor het vee te zorgen. En een aantal slaven woont steeds in mijn huis om me te bedienen, zoals die knaap” en het hoofd van de meester maakt een beweging in de richting van Towasi.

„... Als u zoveel slaven hebt”, begint de vreemde heer, „als u er zoveel hebt, misschien wilt u dan wel een paar mensen verkopen...”

Towasi schrikt hevig van deze vraag. Maar hij laat het niet merken. Stil als een standbeeld staat hij achter zijn meester, de ogen neergeslagen.

„Slaven verkopen uit hun dorp? ... Dat is nog nooit gebeurd”, flitst het door zijn hoofd.

Wat zal de meester antwoorden? Zal hij weigeren?

Peinzend kijkt de meester voor zich uit. Het lijkt wel, of hij de vraag van de vreemdeling niet heeft gehoord...

Maar eindelijk kijkt hij zijn bezoeker aan, glimlachend.

„Al mijn slaven hebben werk. Waarom zou ik ze verkopen? ... Geen van allen kan ik missen...”

Towasi slaakt een zucht van verlichting.

Maar hoor, opnieuw begint de vreemdeling.

„Als je zoveel slaven hebt, dan kun je er toch wel een paar van verkopen. Ik geef er veel geld voor...”

Het wordt een loven en bieden.

En eindelijk verkoopt de heer tien van zijn slaven aan de vreemdeling.

„Over vier dagen kunt u terugkomen en uitzoeken welke mannen u hebben wilt. Morgen vroeg moet ik voor enige dagen de kampong uit. Zodra ik weer hier ben, mag u de mannen komen halen...”

Haast laat Towasi een van de kostbare schalen vallen als hij de woorden van de meester hoort.

Nog lang blijven beide mannen praten.

De schemer is reeds gedaald als de vreemdeling de kampong verlaat. Maar nog mag Towasi niet gaan slapen. Morgenochtend in de vroegte gaat de meester op reis en er is nog véél klaar te maken voor de tocht.

Het is diep in de nacht als de vermoeide slaven zich eindelijk uitstrekken op hun matje...

HET GROTE BESLUIT

Geruisloos tasten een paar handen langs het hout.

Behoedzaam wordt de deur geopend en een lenige gestalte glipt naar buiten.

Het flauwe maanlicht werpt grillige schaduwen tussen de hutten, waarin de slaven rusten van hun zware werk.

Snel sluipt de gestalte voort tussen de huizenrijen. Nu en dan duikt hij weg in het donker van een hut, als hij meent iets te horen. Maar wanneer het duidelijk is, dat hij het zich verbeeld heeft, sluipt hij verder. Misschien was het 't geluid van een kip, die ging verzitten op de stok; of een van de vele kamponghonden, die een slaappleats gevonden heeft in de donkere ruimte onder een huis.

Eindelijk blijft de gestalte staan. Zijn handen tasten langs de wand van een hut tot ze een opening gevonden hebben.

Dan staat hij in het vertrek. Vóór hem, op de grond, liggen vijf slapende mensen. Een man, een vrouw en drie kinderen.

Door de openingen in de wand valt het schijnsel van de maan naar binnen. Eén der drie kinderen draait zich onrustig om.

Maar Towasi heeft geen tijd lang naar de slapende mensen te kijken. Vlug bukt hij zich over de man heen en schudt hem zacht heen en weer.

„Vader... Vader...”, fluistert hij.

Verbaasd kijken slaperige ogen hem aan. Maar ze gaan wijd open, als vader bemerkt, dat Towasi voor hem staat.

„Towasi, wat doe jij hier?” wil hij verschrikt uitroepen.

De jongen beduidt hem, stil te zijn.

„Ben je weggelopen?” vraagt vader. Er is onrust in zijn stem. Want hij weet: iedere slaaf, die tracht te ontvluchten, wordt op vreselijke wijze gestraft.

„Nee...” hijgt de jongen, „Straks ga ik terug naar het huis van de meester... Maar ik moet jullie wat vertellen... Luister, vader!”

En haastig vertelt Towasi van het bezoek, dat de vreemdeling vandaag aan hun heer heeft gebracht. Hoe de beide mannen hebben afgesproken, dat tien slaven uit hun kampong verkocht zullen worden.

„Verschrikkelijk...”, zegt vader. En moeder, die wakker is geworden en geluisterd heeft, slaat haar handen ineen. „Hoe is het mogelijk...?”

Vader wil nog méér weten. Wannéér de mannen weggebracht zullen worden.

En Towasi fluistert, dat hun meester op reis gaat, drie

dagen lang. Daarna zal de vreemde heer terugkomen om de gekochte slaven te halen...

Dan verdwijnt de jongen even voorzichtig en geruisloos als hij gekomen is.

Vroeg in de morgen is de meester vertrokken.

In de kampong denkt niemand aan werken. Het vreselijke

„Luister, vader!”

gerucht gaat van mond tot mond. Groepjes mannen en vrouwen staan voor de hutten bezorgd te praten over wat hun boven 't hoofd hangt.

„Wie zal het zijn”, vraagt een opgewonden stem. „Wie zal de wreedaard durven verkopen...?”

Verschrikt kijken de anderen hem aan. Hoe durft hij het wagen in de kampong zó van hun heer te spreken? Misschien zijn er verraders, die zijn woorden over brengen zullen aan de meester.

Een aantal van de oudste slaven hebben de hoofden bijeen gestoken.

„Er moèt wat gebeuren”, zegt een van hen. „We mogen niet

zomaar toezien wanneer een tiental der onzen weggebracht wordt om nooit terug te keren... We moeten iets doen."

Maar wát?

Als het middag wordt, komen alle mensen van het dorp bijeen voor het grote huis van de meester. Van hut tot hut is de tijding gegaan: vanmiddag allen samenkomen op het plein.

Wie het bedacht heeft, weet niemand. Maar iedereen gehoorzaamt aan de oproep. Ze komen allen, mannen en vrouwen en zelfs kinderen staan erbij.

De mannen kijken ernstig; in de ogen van de vrouwen is grote onrust.

De jongens en meisjes luisteren naar wat de mannen zeggen. Niemand denkt er over nù te gaan spelen of plezier te maken. Er gaat iets wonderlijks gebeuren. Wat het zijn zal, weet niemand.

Gehurkt in een wijde kring zitten de mannen onder de hoge waringin. Achter hen hurken de vrouwen, met de kleine kinderen, die niet thuis gelaten konden worden. Achter de vrouwen staan of zitten de grotere jongens en meisjes.

Kijk... een man gaat staan. Dadelijk wordt het doodstil.

"...Eén van onze jongens", zo klinkt zijn stem over het plein, "één van onze jongens, Towasi, die in het huis van de meester woont, heeft heden een vreselijke tijding overgebracht. Er is bij onze heer een vreemdeling op bezoek geweest en de jongen Towasi heeft deze heer moeten bedienen, zoals hij steeds de gasten van de meester bedienen moet... Towasi heeft gehoord, wat de beide mannen hebben besproken... Onze heer heeft een aantal mannen van de kampong aan de vreemdeling verkocht. Hij noemde het getal tien... Tien mannen zullen weggehaald worden uit hun gezin en ons verlaten om nooit weer terug te komen."

Een afkeurend gemompel klinkt uit de mond van de mensen, die naar hem luisteren. Wie heeft ook ooit van zo iets vreselijks gehoord...

Hun meester is streng geweest — onredelijk hard.

Ze hebben het verdragen, de slagen met de striemende zweep. Ze hebben hun ruggen gekromd om nog harder te werken. De tanden hebben ze op elkaar geklemd als de woedende heer hun vrouwen en kinderen sloeg.

Het was héél erg.

Maar wat nu gaat gebeuren, is het ergste van al.

Dit mogen ze niet verdragen...

"... We kunnen niet toezien zonder ons te verzetten. We moeten iets doen. Daarom zijn we hier gekomen, om samen te bespreken wát we zullen doen... Maar eerst wil ik gelegenheid geven aan de jongen Towasi om nog eens nauwkeurig te vertellen, wat hij in het huis van de meester gehoord en gezien heeft..."

Towasi schrikt. Moet hij tegen al die mensen spreken?

Ieder kijkt naar hem... Hij wordt naar het midden geduwd, in de kring van de mannen... Alle ogen zijn op hem gericht.

Towasi krijgt het warm.

Hij wordt verlegen.

Maar hij vertelt. Hortend en stotend komt het verhaal eruit. Alles wat hij in het huis van de meester gehoord heeft, vertelt Towasi...

Gelukkig! hij is klaar. Vlug gaat hij op z'n oude plaatsje zitten. Hij ziet nog juist hoe vader hem goedkeurend toeknikt.

"Zo lang hebben we nu reeds deze wrede meester verdragen", klinkt opnieuw de stem van de eerste spreker. "Nù mogen we niet langer toezien..."

Links en rechts knikken hoofden bevestigend.

"Er is maar één manier om aan de greep van de wrede heer te ontkomen. We moeten vluchten... En nooit terugkomen naar deze kampong... We moeten een nieuwe meester zoeken..."

Verbaasd kijken de anderen hem aan.

Weggaan? Vluchten? Het is nog nooit in hun gedachten opgekomen. En... welke slaaf is ooit zijn heer ontvlucht zonder niet te zijn teruggevonden?

"Als wij vluchten zullen de boze geesten ons met hun wraak treffen", roept iemand.

"... Waarheen zullen we gaan?" vraagt een ander.

Maar in vele vermoeide ogen komt nieuwe glans. Nieuwe hoop gloort in het hart.

Lang, heel lang wordt gesproken op het ruime plein voor het huis van de vorst. Vele plannen worden geopperd.

Eindelijk komen ze tot een besluit.

Ze zullen gaan.

Het hele dorp, alle mensen zullen vluchten uit de greep van de ruwe heer.

Nog één dag. Dàn zullen ze vertrekken.

Als de mannen en vrouwen uiteen willen gaan, kijk, wie treedt daar in de kring van hurkende mensen? 't Is een grijsaard. Zijn rug is gebogen... de mond ingevallen.

Nu hij begint te spreken, wordt het stil. Ieder kijkt naar de oude Salima, die het woord vraagt.

„Mannen, alvorens gij vertrekt, wil ik nog een enkel woord spreken... Gá!... Duld niet langer deze afschuwelijke wreedheid, zoals ons dorp nooit eerder gekend heeft. Zelf kan ik niet met jullie meetrokken. Ik ben te oud. Ik heb vele jaren in deze kampong gewoond, ik wil hier sterven. Maar jullie, die nog jong bent, ik bind het je op 't hart: ga spoedig!”

Stil wordt naar de woorden van de oude Salima geluisterd. In zijn oude ogen komt een vreemde schittering. En zijn stem is ontroerd als hij zegt:

„Ik zie jullie gaan... Ik zie die lange tocht, door bossen en over bergen. Een nieuwe woonplaats zullen jullie bouwen. En eens, eens zal over velen van jullie een licht opgaan; een groot en heerlijk licht...”

Hijgend zwijgt de oude. Verwonderd kijken de anderen elkaar aan. Ze begrijpen het niet. Wat heeft de voorspelling van de grijsaard te beduiden?

Ze vragen het aan Salima. Maar oude Salima zwijgt. Peinzend staart hij voor zich uit.

„Ga!” fluistert hij nog eens. „Ga...!”

HET VERLATEN DORP

Bij het eerste hanengekraai, lang voor de sterren verbleken, is de kampong in rep en roer.

Veel kan op de vlucht niet worden meegenomen. 't Is ook niet nodig. Het bos zal de mensen van voedsel voorzien.

Het is een lange stoet, die eindelijk de kampongpoort uittrekt. Verlaten blijven de huizen achter. Voor de laatste maal kijken velen om naar al de vertrouwde plekjes.

Maar toch wuift hij.....

Salima met nog enkele andere oude mannen blijven in het dorp. Ze lopen met de stoet mee. Tot aan de kampongpoort, — daar blijven ze staan.

Vol weemoed kijkt de oude Salima de stoet achterna. Tranen rollen over zijn gerimpeld gezicht.

Als de stoet verder trekt, kunnen zijn oude ogen de mensen niet langer onderscheiden. Maar toch wuift hij. En nog lang hoort hij schelle jongensstemmen:

„Dag Salima!... Dag Salima...!”

De oude man verliest zijn vriendjes.

Geruime tijd blijven de oudjes aan de kampongpoort staan. Ze praten over de tocht. Hun gedachten gaan met de mensen, die steeds verder van hen wegtrekken.

Eindelijk keren ze terug naar hun hutten in de verlaten kampong.

Geen vrolijk kinderlawaaï klinkt nu op tussen de huizen. Er is geen bedrijvig heen en weer lopen van mannen en vrouwen.

Een enkele kip scharrelt rond en een paar kamponghonden maken gebruik van de stilte om een lang gekoesterd plan ten uitvoer te brengen. Ze sluipen de huizen binnen waar steeds rappe handen klaar stonden om hen te keren.

De oude Salima loopt terug naar z'n woning. Verdrietig — en tòch blij.

Blij — omdat ze weg zijn. Nù kan de meester hen niet langer onderdrukken.

En dàt geeft hem vreugde.

Tegen de avond van de volgende dag rijdt de heer het dorp binnen.

Wònderlijk, de smalle weggetjes tussen de hutten, anders steeds vol bedrijvigheid, zijn uitgestorven. Niemand is te zien. De brutale kippen, die in blijde vrijheid rondscharrelen, stui-ven verschrikt weg onder de huizen, wanneer het paardje van de meester door de kampong draaft.

Hij komt bij zijn woning. Niemand staat klaar om het paard van hem over te nemen en naar de stal te leiden.

„Towasi...!” roept hij gebiedend, „Towasi!”

Geen antwoord. Nog eens — strènger nu, klinkt het: „Towasi, kom dadelijk hier...!”

Towasi verschijnt niet.

Woedend loopt de heer door zijn woning.

En dan ziet hij het.

Alles ligt in de grootste wanorde. Het matje waarop zijn slaaf slaapt en dat steeds keurig is opgerold, ligt slordig in een hoek gesmeten...

Een vreselijk vermoeden komt bij de vorst op.

Hij snelt naar buiten, naar een der huizen dicht bij z'n woning.

Niemand te zien.

Driftig stampst hij op de grond.

Hij dringt de andere huizen binnen — niemand!

Totdat de razende man het hutje van Salima bereikt. Rustig zit de oude voor zijn woning.

„Waar zijn ze...!” brult de meester.

Salima kijkt hem aan.

„Ze zijn gevlucht...”, antwoordt hij bedaard. „Ze konden niet langer uw wreedheid verdragen. Het was te èrg, heer...”

„Gevlucht?!” — Niet-begrijpend staart de man Salima aan. „Gevlucht? Maar...”

Woedend heft hij zijn zweep op, klaar om te slaan.

Rustig blijft de oude Salima zitten.

Onverstoorbaar kijkt hij zijn meester aan.

Langzaam zakt de zweep. Zonder verder een woord te spreken laat de heer de oude man alleen.

„Ik zal ze...!” mompelt hij verstoord.

Weldra zit hij op z'n paard en draaft de kampongpoort uit. Steeds sneller drijft hij het dier voorwaarts.

Als ze niet terugkeren — wat moet hij dān beginnen? Nieuwe slaven kan hij niet kopen. En wie zal voor het land zorgen?

Nog eens komt de zweep zwiepend neer op de flank van het paard. De kampong ligt reeds ver achter hem. Maar geen geluid van mensenstemmen is hoorbaar.

Twee uur rijdt de ruiter de vluchtende slaven achterna.

Dan, als de duisternis invalt, wordt het hem duidelijk, dat alle moeite vergeefs is. Mismoedig keert hij zijn rijdier en drijft het oververmoeide paard in de richting van het dorp.

Verloren!

Alle slaven verdwenen! Hij is nu de armste man uit wijde omtrek.

Wat zal er worden van de tuinen?

En wie zal zorgen voor het vee?

De woede laat weer op in het hart van de man.

„Salima... die oude kerel... *die* heeft er van geweten. En hij heeft het me niet gezegd...”

Zodra het dorp bereikt is, rijdt hij zijn paard naar de hut van oude Salima, die stil in het maanlicht staat. Hij springt van het dier en loopt met driftige stap op de man af.

„Jij hebt er van geweten”, schreeuwt hij de oude man toe.

„Jij wist dat ze van plan waren te vluchten. Waarom heb je me niet gewaarschuwd...?”

Dreigend heft hij de zweep omhoog. De slagen raken de handen, het hoofd van de oude slaaf.

„k Zal het je betaald zetten”, krijst de woedende heer.

Zonder ook maar één ogenblik te laten merken hoe iedere slag hem hevige pijn bezorgt, blijft de oude man op zijn plaats staan.

Pas als de grijsaard buiten bewustzijn en bloedend op de grond ligt, houdt de wildeman op.

7

DE VLUCHT

Langzaam trekt de lange stoet van vluchtelingen verder. Eerst liepen de gezinnen bij elkaar — vader, moeder en de kinderen. Maar nu hebben de vrienden elkaar opgezocht.

Towasi loopt bij zijn oude vrindjes.

De jongens vinden de verandering in hun leven lang niet onplezierig. Eerst komen ze langs het meer, waar ze zo dikwijls plezier hebben gemaakt. Alles zien ze nu voor de laatste keer.

Maar als ze nog verder gaan, komen ze in onbekende streken en het is raadzaam, heel dicht bij de grote mensen te blijven.

Soms rusten ze een ogenblik uit. De mannen en vrouwen gaan zitten op de grond en er wordt over gesproken welke richting ze zullen gaan.

Maar niet te lang mogen ze treuzelen. Voortmaken is de boodschap. Zéker nù, nu ze nog niet ver genoeg van de kampong verwijderd zijn en er steeds gevaar bestaat, dat de meester hen inhaalt. Als ze daaraan denken, is alle moeheid vergeten en gaat het vlug verder over het oneffen pad.

Soms is de weg geheel overwoekerd door de planten van het oerwoud. Taaie slingerplanten hebben zich vastgehecht van boom tot boom en belemmeren het verder gaan. Gelukkig dat de mannen daarop berekend zijn. Ze hebben hakmessen meegenomen en banen een weg voor de vrouwen en kinderen. Maar het maakt de reis nog langer, nòg moeilijker.

De jongens helpen dapper mee. Hùn werk is om de losgehakte stokken en lianen van het pad te verwijderen.

Het is hard werken. Tijd om te praten is er niet.

De „voorman”, de oudste man, die leiding geeft op de tocht, heeft gelast, dat allen dicht bij elkaar moeten blijven. 't Is gevaarlijk om alleen te raken.

Maar ook zonder zijn bevel waagt niemand het om alleen het schemerige bos in te trekken. De vele geheimzinnige geluiden maken hen angstig.

's Nachts maken ze een afdak van takken en bladeren. Daaronder is het goed slapen.

Maar de eerste nacht duurt het lang, eer Towasi de slaap kan vatten. Hij hoort de dieren van het woud nieuwsgierig rond de hut sluipen. Hoog in de bomen klinken de kreten van de nachtvogels.

Dicht duwt hij zich tegen moeder aan.

Maar als een van de vogels met schril geluid heel dichtbij zijn roep laat horen, gaat er een siddering door de moeder heen. En Towasi, die bijna sliep, schrikt weer klaar wakker.

Hij hoort een van de andere kinderen huilen; hij hoort de fluisterstem van de moeder, die het kind troost.

De nacht duurt lang — eindeloos lang.

Rond de hut zitten de mannen neergehurkt. Zij houden de wacht. Een groot houtvuur werpt grillige schaduwen tegen de dichte muur van het oerwoud.

De ogen der mannen turen in het dichte struikgewas. Nu en dan zien ze het geschitter van een dierenoog, dat vol nieuwsgierigheid hen beloert.

In het donker van het bos huizen de geesten. Boze geesten, die loeren op hun leven.

Als eindelijk de eerste stralen van de zon de dichte duisternis van het woud doorbreekt, en de miljoenen dauwdruppels doet glinsteren als kleine vonken — dan pas wordt het vuur gedoofd.

Er komt leven in het kamp. De eerste nacht is voorbij.

„Gelukkig!” denkt Towasi.

Het was een bange nacht.

Dagen lang trekt de stoet voorwaarts. Dwars door de dichte bossen, waar het gaan heel moeilijk valt.

„Gelukkig maar, dat de oudste mannen en vrouwen in de kampong zijn achtergebleven...”, zeggen de mensen vaak tot elkaar. „De tocht zou voor hen te zwaar zijn geweest”.

De moeilijkheden zijn veel groter dan ze zich ooit hebben kunnen voorstellen.

De moeders dragen de kleinste kinderen op hun rug gebonden. Maar als het lopen soms zo héél moeilijk wordt en de jongens en meisjes bijna neervallen, nemen ze ook nog een kind op hun arm. Die moeders vergeten, terwille van hun kinderen, dat het lopen voor henzelf nu nòg moeilijker wordt.

De grotere jongens en meisjes helpen. Towasi pakt zijn kleine zusje beet... hij zal haar dragen. Een dankbare blik uit moeders ogen is de rijke beloning.

Het valt Towasi in 't geheel niet moeilijk het meisje te dragen. Ze is licht. „Zo licht als een veertje!” zegt Towasi vrolijk tegen zijn moeder.

Het zusje vindt het plezierig door Towasi te worden gedragen. Ze is zo moe. En haar voetjes doen zó'n pijn.

Het duurt maar even of de kleine meid is ingeslapen.

Maar... hoe langer Towasi het zusje draagt, hoe moeilijker het hem wordt. De last begint al zwaarder te wegen. De jongen kan haast niet verder.

Hij bijt de tanden op elkaar. Vooruit! hij moet volhouden! Nog een klein eindje, dan komt de top van de berg en bergafwaarts zal het gemakkelijker gaan...

Maar zijn voeten worden zo zwaar, de jongen gaat steeds langzamer vooruit. De anderen trekken hem voorbij en hij komt helemaal achteraan.

Harder moet hij gaan.

Hij wil niet achterblijven.

Maar... Towasi kàn niet vlugger...

Niemand let op de jongen, die langzaam achteraan sukkelt, z'n klein, slapend zusje in de armen.

En Towasi schaamt zich er voor te vertellen, dat hij zo héél erg moe is.

Nauwelijks hebben de mensen het kruin van de berg bereikt, of ze zijn door het dichte struikgewas voor de jongen onzichtbaar.

De eenzaamheid maakt hem angstig.

„Olehoeoe... Olehoeoe...”, schreeuwt hij hard. Maar geen antwoord. Alleen wordt z'n stem vele malen door 't oerwoud weerkaatst.

„Olehoeoe...” Nog eens jodelt hij.

Geen antwoord.

Al verder verwijderen de stemmen zich. 't Gekraak in de bomen en 't gesjilp van vogels, die verschrikt zijn weggevlogen, toen de grote stoet voorbijtrok, keren terug. Snaterend en lawaaiend nemen de dieren hun oude plaatsje in.

Towasi is bang onder de hoge bomen. Bang voor de boze geesten, die naar hem loeren; de geesten, waar vader en moeder zo vaak van verteld hebben...

Het kleine meisje is wakker geworden en als ze moeder niet ziet, slaat ze snikkend haar armpjes om Towasi's hals. Towasi zet haar op de grond. Hij kan haar niet langer dragen, zo moe zijn z'n armen.

Weer zet hij beide handen voor de mond. „Vader...! Moeder!” klinkt het luid.

Alleen de dieren van het oerwoud geven antwoord. De jongen krimpt ineen; hij siddert.

Hij moet de anderen inhalen.

„Vader...”, gilt zijn stem.

Opnieuw een luid geraas in de toppen van de bomen. Het zijn tientallen apen, die hem volgen. Towasi ziet hun grijnzende gezichten — hij hoort het gekraak van takken als ze zich van boom tot boom slingeren.

Hij probeert sneller te lopen. Krampachtig houdt het meisje hem vast. Met wijd-open ogen kijkt ze in het rond, naar de bomen, vanwaar de geluiden komen, die haar bang maken.

Towasi kan bijna niet meer voort.

Langzaam sukkelen ze verder.

De grote stoet is reeds een eind verder getrokken als

Towasi is bang onder de hoge bomen.

Towasi's moeder met schrik ontdekt, dat de beide kinderen er niet zijn.

„Waar is Towasi...?” roept ze. Angstig zoeken haar ogen in 't rond.

Niemand heeft de jongen gezien. Zij vraagt het aan de vriendjes van Towasi, maar ook zij hebben hem in lang niet gezien.

Waar kan de jongen toch zijn!

Weldra weet ieder het: Towasi is verdwenen, tesamen met zijn kleine zusje.

Niemand denkt er aan, om nu verder te trekken. De mannen komen bijeen, om over het wonderlijke geval te spreken.

Hoofd voor hoofd wordt nagegaan, wie de jongen het laatst heeft opgemerkt. En eindelijk is het bekend: het laatst is Towasi gezien, toen hij helemaal achteraan liep. Hij droeg zijn zusje...

Andere vrouwen trachten Towasi's moeder te troosten. Het is een flinke jongen en hij zal maar zo niet verdwalen. De weg door het bos, waarlangs ze gekomen zijn, is immers duidelijk te zien?

Een aantal mannen zullen terugkeren om de twee kinderen te zoeken.

De moeder krijgt weer hoop, als ze de mannen de weg terug ziet gaan.

De route is gemakkelijk te vinden. De gebroken en gebogen takken wijzen duidelijk aan hoe ze gegaan zijn.

Maar hoe zij zoeken, hoe ze ook rondkijken, de beide kinderen zijn niet te vinden.

Nog verder gaan ze terug. Nauwkeurig zien ze links en rechts.

Geen Towasi valt te bespeuren.

Plotseling slaakt één van de mannen een luide kreet. Hij ziet, hoe op de weg, die zij gegaan zijn, een andere weg uitloopt. Het struikgewas is vertrapt. Lianen zijn afgehakt.

Verbaasd kijken de mannen naar het nieuwe pad. Anderen moeten, kort na hen, hun weg gekruist hebben.

Zijn het mensen geweest...?

Of een kudde wilde dieren?

Of... waren het de bosgeesten?

Het laatste vermoeden durft niemand uitspreken.

O! wat moeten ze aan de moeder van de kinderen zeggen? Dat Towasi en het meisje in handen zijn gevallen van een andere stam? Of...

De gezichten van de mannen staan somber wanneer ze eindelijk terug trekken. Langer zoeken heeft nu immers toch geen zin.

Als ze hun dorpsgenoten naderen, lopen mannen, vrouwen en kinderen hen tegemoet, vol verlangen, om te weten, hoe het zoeken is uitgevallen.

De gezichten van de mannen zeggen echter voldoende.

„We hebben Towasi en z'n zusje niet gevonden...” probeert een van hen aan de ouders van de kinderen te vertellen.

Méér behoeft hij niet te zeggen. Towasi's moeder, die zo lang in spanning heeft gezeten, of ze haar kinderen zullen vinden, barst in snikken uit...

8

DE WITTE MAN

Toen Towasi langzaam voortsjokte en van tijd tot tijd luidkeels riep naar zijn vader en moeder, kòn hij plotseling niet meer.

Straks zal hij verder gaan.

Want hij moèt ze inhalen. Nog enige uren — en dan komt de nacht.

De jongen huivert, als hij er aan denkt, in het donker door het dichte bos te moeten dwalen. Er zijn zoveel gevaren... Maar nu wil hij rusten... éven maar.

En dan verder.

Het kleine meisje ligt tegen Towasi aangeleund. Zij slaapt. Maar de jongen wil niet slapen.

Hij zal waken over zijn zusje en als hij uitgerust is, zal hij de anderen inhalen...

Een paar seconden later ligt Towasi slapend op de grond. Hij is zijn plan, om wakker te blijven, helemaal vergeten.

Boven de hoofden van de twee kinderen springen apen van tak tot tak en kijken verbaasd naar beneden op de twee kleine mensjes aan de voet van de boom...

Dan klinken stemmen door het bos.

Het kraken van takken en de doffe slag van een hakmes komt naderbij.

Vooraan lopen twee mannen, die een begaanbaar pad banen door het bos. Achter hen komt een blanke man met een witte tropenhelm.

Hij wordt gevolgd door een groot aantal kerels, beladen met zware pakken.

Plotseling blijft de blanke man staan. De voorste mannen wijzen hem op de ruimte waarvoor ze komen.

„Hier moeten niet lang geleden andere mensen langs getrokken zijn, toewan”, zeggen ze.

De toewan kijkt het pad langs en dan ziet hij iets wat hem een uitroep van verwondering ontlokt.

Vlug loopt hij naar de woudreus, waaronder zijn scherpe ogen twee kinderen hebben ontdekt.

Hij buigt zich over de slapenden heen.

Ook de andere mannen komen naderbij.

„Ze leven zeker niet meer, toewan”, veronderstelt één van de dragers.

De blanke man legt voorzichtig zijn hand op de schouders van de jongen. Hij schudt hem heen en weer.

Towasi kreunt. Hij probeert zich om te draaien.

Maar opnieuw schudt de man hem aan de schouder, — wat harder.

Hij heeft succes. Dromerig slaat de jongen zijn ogen op en kijkt in een blank gelaat. Een man staat voor hem; hij blikte in een gezicht, zoals hij nooit eerder gezien heeft.

Hij schrikt, huivert, wil opspringen en wegrennen, het bos in — zo ver mogelijk van dit vreemde weg.

Maar Towasi kan niet vluchten. De hand van de vreemde houdt hem stevig vast. En hoe de jongen rukt en spartelt — het gelukt hem niet om los te komen.

Luid gilt hij het uit van angst.

„Vader... Moeder...!”

Maar vader en moeder zijn er niet om hem te helpen. Niemand is er, die hem bevrijden kan. Nergens is hulp.

Vol verlegenheid en angst buigt Towasi zijn hoofd, om de vreselijke man niet aan te zien. Hij hoort hem praten met de anderen. Wat gezegd wordt kan hij niet verstaan.

Schuw waagt hij het om even op te kijken naar het gelaat van de blanke.

Dan buigt hij vol schrik het hoofd.

Het is de eerste maal, dat de jongen kennis maakt met een blanke...

De witte heer probeert met hem te praten. Towasi is te

De blanke heer met gebaren aan Towasi te vragen.....

angstig, naar hem te kijken en hij kan ook niet begrijpen, wat gezegd wordt.

Ook de dragers zeggen iets, in een andere taal dan de blanke. Maar de jongen blijft zwijgen.

Een ogenblik praat de witte heer met zijn mannen.

„Wat zullen we met deze twee kinderen beginnen?” vraagt hij. „Hoe zouden ze eigenlijk hier verzeild geraakt zijn?”

De mannen kunnen geen antwoord geven.

Dan probeert de blanke heer aan Towasi met gebaren te vragen, hoe hij hier komt. Maar de jongen begrijpt het niet

en hij is te angstig om ook maar enige beweging te durven maken.

Wel kijkt hij nu een ogenblik in de vriendelijke ogen van de witte heer; en Towasi gaat begrijpen, dat déze man hem geen kwaad zal doen.

„Wat moet ik met de twee kinderen doen?” vraagt de blanke zich af. „Hen meenemen? Maar misschien woont hun stam hier in de nabijheid. Als de kinderen verdwaald zijn, zullen ze hen vast zoeken”.

Dan maar achterlaten?

Nee, dat mag niet.

Diep denkt hij na.

En als de dragers hun lasten weer opnemen, probeert de blanke man Towasi duidelijk te maken, dat hij met hen meetrokken moet.

De jongen wil tegenwerken. Hij verweert zich, want hij wil niet mee. Hij moet naar vader en moeder.

Niemand verstaat echter wat hij wil.

Luid klinkt zijn stem: „Vader... Moeder...!”

Maar antwoord komt er niet. En de blanke heer met zijn mannen kunnen niet langer hier blijven dan ze nu reeds gedaan hebben. Nog een lange reis moeten ze maken voor ze de plaats van bestemming bereikt hebben.

Towasi en zijn zusje worden meegenomen.

Verder, steeds verder van vader en moeder weg.

Zal Towasi ze ooit weer zien...?

DE NIEUWE KAMPONG

De gevluchte slaven praten na enkele dagen niet meer over de twee kinderen. Ze denken, dat ze door de wilde beesten van het bos zijn verscheurd. Of door de boze geesten vastgegrepen en meegesleurd. Zeker heeft Towasi iets verkeerd

gedaan, waardoor de geesten vertoornd op hem waren.

En hoe meer de mensen er over praten, hoe vaster ze er van overtuigd raken, dat het dit moet zijn. Ze huiveren wanneer ze er over spreken...

Maar als de boze geesten de twee kinderen gestraft hebben, is het beter er niet langer over te praten. Want het zou best kunnen zijn, dat de geesten ook hen straffen, alleen uit wraak, omdat ze over de jongen en het meisje blijven denken!

„Pas op, dat je dicht bij de groep blijft”, waarschuwen de moeders hun kinderen. „Want anders...”

Angstiger nog dan vroeger luisteren de mensen naar de vele schrikwekkende geluiden van het oerwoud. In hun oog is afkeer en tegelijk eerbied, als ze kijken naar de grillig gevormde bomen, waar de geesten wonen.

Het duurt niet lang of Towasi en zijn zusje zijn vergeten.

Maar niet door vader en moeder. Zelden praten ze over hun verloren kinderen.

Doch diep in hun hart knaagt het verdriet. Een hevig verlangen naar de jongen en naar het kleine meisje, die ze wel nooit terug zullen zien.

Het lijkt haast of nimmer een einde aan de tocht zal komen.

„Waar gaan we toch wonen?” waagt soms een ongeduldige te vragen aan de mannen, die de leiding van de reis hebben.

Een antwoord op hun vraag wordt niet verwacht. Ze zullen immers blijven trekken, totdat ze een nieuwe meester gevonden hebben?

En niemand weet hoe lang dat zal duren.

Iedere dag gaan ze verder. Altijd maar door.

Sommigen worden moedeloos. „Was het maar niet beter geweest, wanneer we in onze oude kampong waren gebleven?” wagen ze voorzichtig te vragen.

Dan worden ze herinnerd aan al het vreselijke, dat ze hebben meegemaakt. En ja, wanneer ze denken aan het verdriet dat de nieuwe meester hen bezorgd heeft, dan zetten ze de tanden op elkaar en trekken verder.

Hoe zwaar en hoe moeilijk ze het ook hebben, — niemand heeft er spijt van dat ze gegaan zijn.

Tot eens, op een morgen...

Weer zijn ze vroeg vertrokken, om straks, als het middag wordt en de hete zonnestralen verdergaan onmogelijk maken, een flinke afstand te hebben afgelegd.

De dauwdruppels liggen op de bladeren en onder de hoge woudreuzen, waaronder ze nu lopen, is het heerlijk koel.

De mannen en vrouwen krijgen weer plezier in de tocht. Luid zingen ze hun liederen en de stemmen worden weerkaatst tegen de muur van stammen.

De oudere mannen en vrouwen denken vaak aan de woorden, die de oude Salima sprak, toen ze wegtrrokken.

„Jullie zult een nieuwe woonplaats vinden... en er zal een groot licht over je opgaan.”

En uit die voorspelling putten ze moed verder te trekken.

De voorste mannen banen een weg door het lage struikgewas. De vrouwen en kinderen kunnen dan gemakkelijker lopen.

Plotseling klinkt een kreet van schrik. Eén van de voorste mannen springt achteruit.

Allen blijven verbaasd staan.

„Wat is er?” vragen ze. „Wat zie je daar?”

Niet lang worden ze in het onzekere gelaten. Links en rechts, voor en achter hen verschijnen mannen; vreemde kerels. Gewapend met speren en grote hakmessen, zien ze er krijgshaftig uit. Grote schilden houden ze voor hun lichaam. Blijkbaar zijn ze op het oorlogspad.

Angstig klemmen de kinderen zich aan de moeders vast. Het is ook om bang van te worden, zó woest zien de kerels er uit. Ze slaken wilde kreten en met hun lansen slaan ze heftig op de houten schilden.

Niemand van de vluchtelingen zegt een woord. De angst is hun van 't gezicht te lezen. Zo iets vreselijks hebben ze nog niet meegemaakt.

Wat willen die mannen?...

Maar kijk, één van de kerels springt vooruit... Hij steekt zijn hand omhoog. Onmiddellijk wordt het stil. Hij begint te praten. Maar niemand begrijpt wat hij zegt.

Eén van de vluchtelingen, hun leider, treedt op de man toe. Met gebaren tracht hij hem duidelijk te maken, dat zij vreed-

zame mensen zijn en in 't geheel niets kwaads in de zin hebben.

De krijgsman knikt begrijpend. Nee, krijgshaftig zien ze er ook helemaal niet uit.

„Kom mee...” wenkt hij.

Zijn mannen, die tot nu toe wantrouwend hebben toegekeken, volgen. Maar ze zijn voorzichtig; zorgvuldig blijven ze achter en naast de vluchtelingen lopen.

Ze gaan door het bos, beklimmen een hoge heuvel.

Boven op de heuvel zien ze plotseling voor zich een dorp. Het ligt tegen een helling. Er zijn een groot aantal hutten, en kinderen lopen tussen de huizen. Het lijkt vanuit de hoogte één groot mierennest.

„Daar wonen we,” beduiden de soldaten.

Als ze samen langs de helling naar beneden gaan, is er grote onrust in menig hart. Wat zal hen in die kampong wachten?

Nieuwsgierig kijken de mensen in het dorp de vreemdelingen aan. Ze begrijpen niet, wat dit te betekenen heeft. Immers, van morgen zijn hun krijgers er op uitgetrokken om een vijandelijke kampong aan te vallen. En ze hebben gedacht, dat ze terug keren zullen met de schedels van verslagen vijanden, — kostbare bewijsstukken van hun overwinning, nieuwe levenskracht voor de kampong.

En nu komen ze al zo vlug terug met deze grote groep mensen, die er helemaal niet oorlogszuchtig uitzien.

Ze begrijpen er niets van.

De soldaten banen zich een weg door de dichte haag van nieuwsgierige kijkers. De vluchtelingen worden bij de meester van het dorp gebracht, en hij zal beslissen, wat met hen gebeuren moet.

Voor het paleis van de vorst blijven ze staan.

Daar komt hij. Een grote, dikke man. Scherp nemen zijn ogen het troepje mensen op. Het zijn strenge ogen, maar niet onvriendelijk.

De hoofdman van de krijgers vertelt waar en hoe hij deze mensen gevonden heeft.

„... Ik kan niet verstaan wat ze zeggen... Maar ze hebben geen kwade bedoelingen... En ze zijn geheel ongewapend...”

De heer beantwoordt het lange verhaal van zijn dienaar met

een enkel knikje. Dat deze mensen weinig kwaads in de zin hebben, ziet hij ook wel. Eerbiedig buigen allen, heel diep, ten teken dat ze zich aan hem onderwerpen.

De aanvoerder van de vluchtelingen moet dicht bij de heer komen.

Spreek...”, beduidt hij.

De man begint te vertellen, en hoor, ineens geeft het deftig opperhoofd antwoord in hun eigen taal.

Verbaasd kijken allen hem aan.

Hun eigen taal — in dit vreemde land?

Hoe is het mogelijk!

Ze weten niet, dat deze hoofdman vroeger lange reizen gemaakt heeft. Hij heeft gewoond in de huizen van andere heren, en van verschillende volken op het uitgestrekte eiland kent hij de taal.

Nu kan alles verteld worden van hun lange tocht door de dichte bossen, waar het bijna onmogelijk was verder te gaan.

„Maar waarom zijn jullie uit je kampong gevlucht?” vraagt het opperhoofd. En in zijn stem is een klank van dreiging, die allen opnieuw met vrees vervult.

Want je kampong verlaten, wèglopen van je heer — het is één van de grootste misdaden, die je begaan kunt.

„Onze meester was zo wreed, edele heer... Hij sloeg ons, ook al hadden we het in 't geheel niet verdiend. Zelfs onze vrouwen en kin-

deren waren niet veilig voor zijn wreedheid... En hij wilde onze mannen verkopen naar een andere kampong. Toen zijn we gegaan...”

Steeds milder kijken de ogen van de vorst. Hij begrijpt, hoe

Scherp nemen z'n ogen het troepje op.

moeilijk deze mensen het hebben gehad, voor ze de lange reis ondernamen.

„En wat willen jullie nu?” vraagt hij vriendelijk.

„O heer, we zouden graag bij u blijven. We willen een nieuwe meester hebben; een goed heer voor wie we hard kunnen werken, maar die ons niet wreed behandelt... We willen uw slaven zijn.”

Heel even glijden de ogen van het opperhoofd over de lange stoet van mensen.

Al die mannen en vrouwen zijn slaven? Waar moeten ze wonen? En wat zal er gebeuren als hun vroegere heer er van hoort, dat ze bij hem zijn?

Hen dan verder sturen, de wildernis in? Of gevangen nemen en terugzenden naar hun meester...?

Neen, dat mag niet. Ze moeten geholpen worden. Woningen zijn spoedig genoeg klaar. Zij mogen blijven...

„Jullie mogen op mijn gebied wonen”, zegt hij eindelijk. „Een eind buiten de kampong is plaats om jullie hutten op te slaan. Je mag mijn land helpen bebouwen en mijn vee verzorgen. Als jullie goed werkt, dan beloof ik je, dat je het niet slecht zult hebben in mijn dorp...”

Wat een vreugde bij de ontvluchte slaven! Dankbaar buigen ze voor de vriendelijke heer.

Maar hij ziet het niet. Want na het laatste woord heeft hij zich omgewend en is het huis binnengegaan.

De grote mensen zijn stil. Een paar vrouwen beginnen te huilen van dankbaarheid. De anderen zetten de tanden opeen om hun ontroering te verbergen.

Maar de jongens en meisjes...!

Als ze de blijdschap van hun ouders zien, kunnen ze zich niet langer beheersen. Ze dansen en springen en juichen en de vreemde dorpelingen staan er verwonderd naar te kijken.

Wie had ooit kunnen denken, dat alles nog eens zo goed zou eindigen...?

Na enige dagen zijn de hutten gebouwd. Weldra is het werk verdeeld.

De nieuwe meester blijkt een goed heer te zijn. Hij eist van zijn nieuwe slaven veel — maar niet te veel.

Hij is een rechtvaardig man.

's Avonds, als de mannen moe van hun werk voor de hutten uitrusten, gaan de gedachten vaak terug naar vroeger, naar de oude kampong.

Herinneringen worden opgehaald van de lange, moeilijke tocht.

Maar zelden wordt gesproken over de twee kinderen, die in het oerwoud spoorloos verdwenen zijn, over Towasi en zijn zusje. Want de boze geesten...

Maar in het huis van Towasi's vader en moeder wordt veel aan hen gedacht.

Zijn ze nog in leven?

Antwoord op die vraag krijgen ze niet.

Zullen ze wel ooit antwoord krijgen...?

IN HET HUIS VAN DE WITTE HEER

Towasi voelt zich helemaal niet op z'n gemak.

Wèl is de blanke heer, voor wie hij eerst zo bang was, heel vriendelijk. Maar slechts langzaam verdwijnt Towasi's angst.

Met het kleine meisje staat het anders. Zij kraait van pret, wanneer ze dansen mag op de knie van de blanke. En met de andere mannen is ze eveneens goede maatjes.

Towasi heeft al begrepen, dat de heer met zijn helpers een grote reis maken. 's Avonds, als de schemer valt, houden ze halt.

Vroeger maakten vader en moeder iedere avond een afdak om de nacht onder door te brengen. De blanke heer doet dat ook, maar op een heel andere manier. Uit een van de grote pakken, die de helpers op hun schouders dragen, worden grote grijze doeken gehaald.

Wat is de jongen verbaasd, als hij ziet hoe die wonderlijke doek met een aantal stokjes rechtop gezet wordt, en dan is het een hut!

Ze slapen er in, terwijl om beurten twee der dragers de wacht houden om het wild gedierte op een afstand te houden.

Elk van die mannen draagt, als ze de wacht gaan betrekken een grote, stevige stok in de hand.

Moeten ze daarmee de wilde dieren verdrijven? Nou, dat doen de mannen van zijn kampong op een betere manier. Die hebben bogen met scherp-gepunte pijlen. En ze missen zelden hun doel.

Towasi moet de wonderlijke stok toch eens van dichtbij bekijken. De mannen vinden het uitstekend; maar als de jongen zijn handen uitstrekt om de stok te betasten, duwen ze lachend zijn hand terug.

„Nee... nee”, schudden ze.

O, wat schrikt Towasi, als een der mannen de stok schuin omhoog richt. Want dan klinkt een knal, zo hard, dat de arme jongen van schrik op de grond tuimelt.

„Help... help!” roept hij uit. Hij springt op en wil wegrennen, het bos in.

Maar de blanke man houdt hem lachend tegen.

„Wees maar niet bang”, zeggen zijn vriendelijke ogen. Van dichtbij laat hij Towasi de wonderlijke stok zien. Helemaal gerust is de jongen nog niet. En als de heer de stok in handen neemt, aanlegt en aftrekt, dan schrikt Towasi weer zo vreselijk, dat hij het uitschreeuwt.

Want het lijkt wel, alsof de bliksem vlak bij hem inslaat. De volgende morgen trekken ze verder.

Vele dagen zijn ze onderweg. En langzamerhand begint Towasi aan de blanke heer en zijn bruine helpers te wennen.

Maar er is zoveel vreemds, en wonderlijks.

Soms, als de heer heel dicht bij hem zit, betast de jongen nieuwsgierig zijn schoenen. En als de toewan gaat baden in de rivier, verbaast Towasi zich er over, dat zijn lichaam ook blank is, en niet enkel zijn gezicht en handen.

Hij begint ook iets te verstaan van de taal, die de mannen spreken. Het zijn slechts een paar woorden, maar als ze halt houden om te rusten, probeert de zendeling hem nog meer te leren.

Towasi raakt langzaamaan verzoend met zijn nieuwe leven.

Maar soms is de jongen stil en kijkt zo bedroefd, dat de blanke man de hand op zijn hoofd legt en vraagt:

„Wat is er toch...?”

Graag zou Towasi het hem vertellen; van thuis, van vader en moeder en van zijn vriendjes. Maar dat gaat niet. Daarvoor kent hij te weinig woorden...

Na een dagenlange tocht komt er grote bedrijvigheid onder de mannen. Hun eentonig lied krijgt een nieuwe klank.

„We zijn nu gauw thuis”, probeert de blanke man Towasi te vertellen.

En op een middag, als ze het bos verlaten, zien ze voor hen een groot aantal huizen staan. De dragers juichen van vreugde. Luid klinkt hun roep.

Kijk, in het dorp is de roep van de mannen gehoord. Er komt leven tussen de huizen. Kleine, vlugge gestalten rennen hen tegemoet...

Wat een opwindung!

De zendeling neemt Towasi's zusje in de armen, bang, dat het door de opgewonden mensen onder de voet gelopen zal worden.

Verlegen staat Towasi aan de kant toe te zien. Hij ziet de blijdschap van de mensen, hij hoort hun vrolijke stemmen.

Ineens wijken ze allen uiteen. Een vriendelijke dame, een jongetje aan de hand, komt dichterbij.

Hartelijk begroet ze de zendeling. Towasi begrijpt: het is de vrouw van de blanke heer.

De jongen kan niet nalaten telkens weer naar de vrouw te kijken. „Wat is ze mooi”, denkt hij. „En wat is ze prachtig gekleed...”

De zendeling laat zijn vrouw het kleine, bruine meisje zien. „In het bos gevonden”, vertelt hij, „Ver hier vandaan. Tezamen met een jongen”.

Zijn ogen zoeken Towasi.

Het kleine, naakte kereltje moet dichterbij komen, vlak bij de vriendelijke dame.

Zij legt haar hand op zijn hoofd. Towasi durft haast niet opkijken, zo verlegen is hij. De vrouw spreekt vriendelijke woorden, maar hij verstaat ze niet.

Allen gaan het dorp in.

Towasi en zijn zusje mogen het huis van de blanke heer binnengaan. Maar de jongen durft niet. Het is ook alles zo vreemd, zo wonderlijk.

Van tussen zijn oogwimpers bekijkt hij de stoelen en de tafel. Het kleine zusje voelt zich dadelijk thuis. Vrolijk speelt zij met het jongetje van de zendeling.

Towasi hurkt neer in een hoek.

„Wat zal er nu met me gebeuren?... Zal de blanke man me houden als zijn slaaf?... En kom ik dan nooit meer bij vader en moeder?”

Met een grote traan op zijn wang slaapt de jongen in, in een hoek van de kamer.

De volgende morgen kijkt Towasi verbaasd rond als hij zijn ogen opslaat.

„Waar ben ik?” mompelt hij. „Waar lig ik in...?”

Hij betast het bed. Wonderlijk, hoe komt hij hier?

Wie heeft hem hier gebracht?

Hij behoeft er niet lang over te piekeren. De deur gaat open en het lachende gelaat van de zendeling gluuert om een hoekje naar binnen.

„Zo beste kerel, ben je wakker? Is dat slapen!...

Ja, ja, je vraagt je natuurlijk af hoe je hier komt, hè? Jij bent zo'n slaapkop, dat je gisteravond in de kamer bent ingeslapen... Vandaag mag je fijn het dorp gaan bekijken. Je mag gaan spelen met de jongens. En later, wel, dan ga je naar school, zoals alle kinderen van het dorp.”

Towasi begrijpt niet veel van wat zijn blanke vriend zegt. Hij lacht maar eens.

Wat een vreemde, nieuwe dingen zijn er in het dorp te zien! Towasi raakt niet uitgekeken. Alles moet hij betasten of van heel dichtbij bekijken.

De zendeling heeft hem voor een spiegel gezet.

Zijn verlegenheid begint te verdwijnen. De blanke vrouw heeft hem kleren gegeven en nu ziet hij er net zo uit als alle jongens, die hier wonen.

Die nieuwe kleren! daar moest hij wel even aan wennen! Hij raakte niet uitgekeken naar zichzelf.

De zendeling heeft hem voor een spiegel gezet.

De jongen werd er verlegen van. Hij kon zijn ogen niet geloven. Hij, Towasi, de slavenjongen, in die mooie kleren?

De blanke heer zegt: „Ik geloof, dat we het best met elkaar zullen kunnen vinden, jij en ik... Maar je moet nog een naam hebben. Ik heb een mooie naam voor je bedacht: Johannes... Nee, nu begrijp je nog niet waarom dat zo'n mooie naam is. Maar later zul je het wel begrijpen, jongetje!”

De jongens van het dorp en Towasi zijn al gauw beste vrienden. Towasi kan zo goed klimmen en zwemmen en zó hard lopen, dat hij spoedig één van de aanvoerders onder de dorpsjongens is.

En de zendeling, die hem midden in de troep voorbij zijn raam ziet lopen, is geen ogenblik in zorg, dat Towasi niet wennen zal!

HET GROTE LICHT

Hoe langer Towasi in het huis van de zendeling woont, hoe meer woorden hij leert spreken van de vreemde taal. En langzamerhand vindt de blanke heer de tijd gekomen, om de jongen nu eens te laten vertellen, waar hij vandaan komt en hoe hij verzeild geraakt is in het bos.

„Johannes, nou moet ik je eens wat vragen”, begint hij op zekere dag. „Je bent al geruime tijd hier en de taal van de mensen kun je goed spreken en verstaan, niet waar?”

„Ja, toewan”, antwoord Towasi, „Best.”

„Juist. En op dit ogenblik heb ik gewacht... Je weet, jongen, hoe ik jou en je kleine zus ver hier vandaan gevonden

heb in het bos. Vertel me nu eens uitvoerig hoe jullie tweetjes daar kwamen... Waar je vader en moeder wonen. Misschien is het mogelijk, dat we hen berichten, dat jullie hier zijn...”

Towasi vertelt. Zijn taaltje is nog gebrekkig en meermalen weet hij het juiste woord niet te vinden. En een enkele keer komt hij zo in zijn verhaal, dat hij overgaat in de taal van zijn ouders, zijn moedertaal.

De zendeling onderbreekt hem evenwel niet. „Ga verder”, zegt hij alleen als Towasi even hapert.

De jongen vertelt van de lange, moeizame tocht. Hoe ze wekenlang voorttrokken door dichte bossen. Hij vertelt, dat hij zijn zusje droeg en dat hij zo erg moe geworden is, waardoor hij helemaal achteraan raakte.

Niet alles begrijpt de zendeling van het verhaal.

„Maar zeg eens, Johannes, waarom zijn de mensen van jouw kampong zo'n grote, gevaarlijke tocht gaan ondernemen?”

O, dat kan Towasi de blanke heer in kleuren en geuren vertellen.

„Ja, ziet u...”, begint hij, „we hadden een nieuwe meester gekregen. En dat was zo'n streng, zo'n wreed man...”

Towasi vertelt, hoe hun heer de slaven martelde, — dat hij zelfs mannen wilde verkopen.

Nadenkend luistert de zendeling. „Vreselijk, dat zülke toestanden nog mogelijk zijn”, mompelt hij.

De jongen vertelt verder: toen is het plan gerezen weg te gaan...

Towasi verhaalt van vader en moeder; over de oude Salima, die sprak van het grote licht dat eenmaal over hen zou opgaan.

Aandachtig luistert de zendeling. En als de jongen al weer lang buiten speelt met zijn vriendjes, peinst de man nog over wat hij gehoord heeft.

„O God”, bidt hij, „laat mij deze jongen terug mogen brengen tot zijn ouders... En laat het rijke schijnsel, waarover de oude heiden sprak, de rijkdom zijn van Uw Woord...”

Iedere dag zit Towasi nu op school. Maar dat bevalt hem helemaal niet. Pen en potlood, hij weet niet eens, hoe hij die dingen moet vasthouden. Het hanteren van pijl en boog zou hem beter afdgaan!

En vervelend is ook, dat hij in de klas zit bij jongens en

meisjes van 6 jaar. Met de kleintjes moet hij leren lezen, hij, een jongen van bijna veertien.

De zendeling en de onderwijzer begrijpen zijn moeilijkheden... Ze steken hem een hart onder de riem als de cijfers en letters maar steeds zo ongelukkig uitvallen.

Towasi zet de tanden op elkaar. Vooruit, hij laat zich niet de baas worden door een paar onnozele tekentjes.

De jongen bindt de strijd aan met de moeilijke cijfers en vervelende letters. Hij zwoegt... en krijgt ze onder de knie.

„Prachtig, Johannes!” prijst hem de onderwijzer. „Houd zo vol. Dan zal het vast niet lang duren, of je hebt je kornuiten ingehaald... Maar je moet volhouden. Want om in het begin goed je best te doen, dat is niet moeilijk, maar om het vol te houden, zie je. Dat is het moeilijkst van al.”

Als de zendeling de school bezoekt, is hij vol lof over de vorderingen van de jongen. Goedkeurend klopt hij hem op de schouder, en dat is Towasi haast nog méér waard dan het pluimpje van de onderwijzer.

Hij werkt de kleintjes voorbij. Hij komt in een hogere klas. De onderwijzer heeft er zelf plezier in, dat de jongen steeds verhoogd kan worden.

Van vreemde dingen hoort Towasi op school.

Over landen en volken, vèr hier vandaan.

Aardrijkskunde wordt dat genoemd.

Vol verbazing heeft Towasi geluisterd. Hij wist werkelijk niet, dat er zo ver weg mensen wonen...

Aandachtig luistert hij, wanneer de onderwijzer vertelt.

't Zijn allemaal nieuwe verhalen voor hem.

Maar 's morgens vertelt de onderwijzer uit het grote Boek, waar de zendeling ook iedere dag uit voorleest.

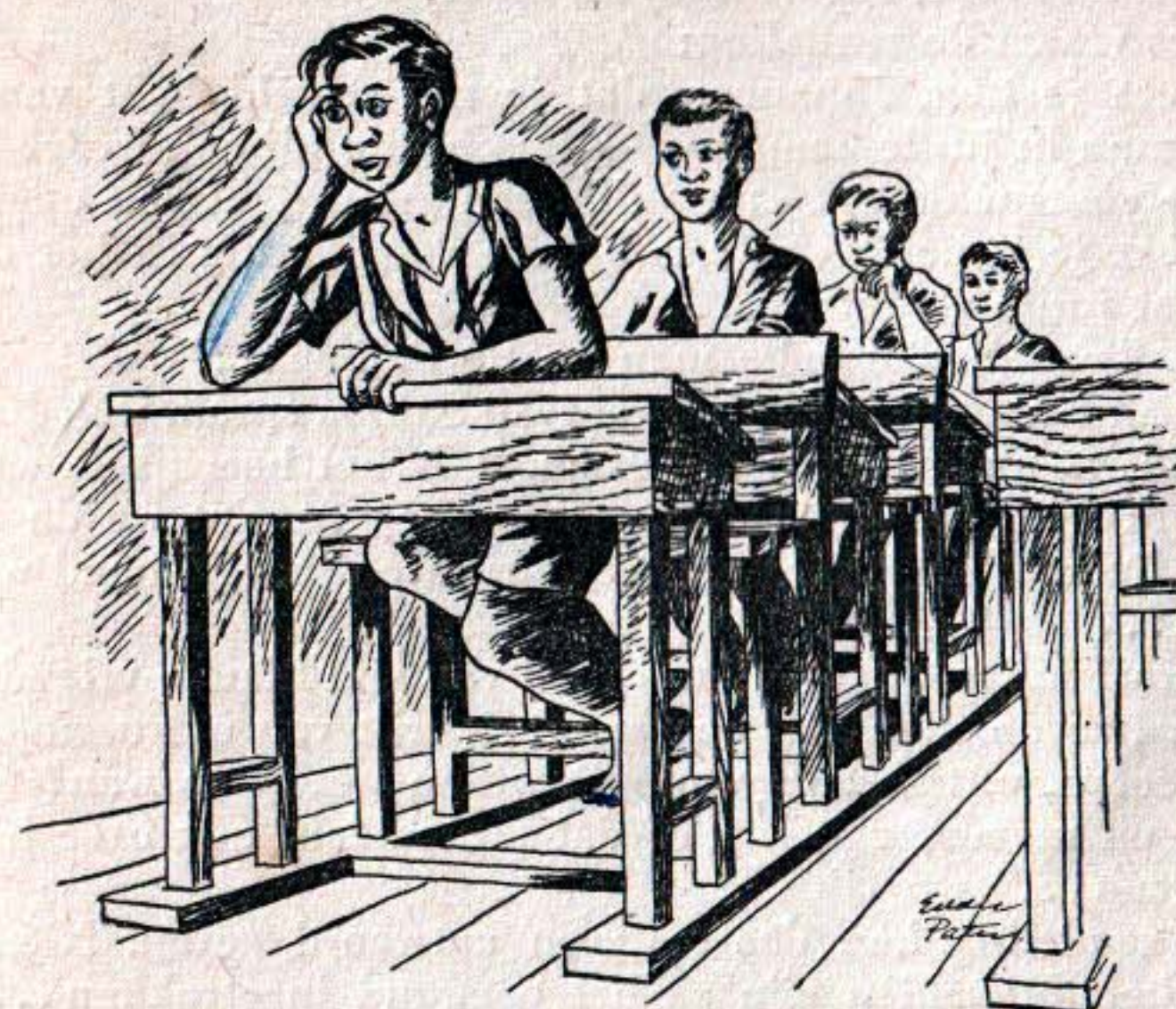
Eerst begreep Towasi daar niet veel van. Het was alles zo vreemd, zo wonderlijk.

Het ging over een man, die vele jaren geleden geleefd heeft. Toewan Jezus werd hij genoemd. Maar die Toewan was geen gewoon mens. Hij was de zoon van God... En hij woonde in de hemel, ver boven de wolken en de sterren.

Maar wat Towasi helemaal niet begrijpt? — Dat Toewan Jezus naar de aarde gekomen is. En in de hemel was het zo goed en mooi. Op aarde werd Hij geslagen, dat de wreedheid

van zijn vroegere meester in de kampong er maar kinderspel bij moet zijn...

Eens heeft de blanke heer lang met Towasi gepraat. Hij heeft hem verteld van de Heiland, die zo'n medelijden had

Aandachtig luistert hij wanneer de onderwijzer vertelt.

met de mensen, dat Hij de hemel verliet om voor hen de straf te dragen.

„En weet je, waarom Hij dat doen kon, Johannes? Omdat Jezus de Zoon van God is. Daarom kon hij de schuld en de zonde, die de mensen telkens doen, op zich nemen en er voor lijden. En daarom mogen nu alle mensen, die dat geloven, in de hemel komen. Toewan Jezus heeft voor ons de weg gebaad...”

't Is wel erg moeilijk om dat te begrijpen.

Maar hoe langer de jongen in het huis van de zendeling woont, hoe meer hij van de Here Jezus hoort.

En langzaam gaat er diep in zijn hart een lichtje branden. Het vroegere slaafje krijgt de Heiland lief.

Hij gelooft, dat Toewan Jezus ook voor zijn zonden geleden heeft.

Dat maakt hem blij. Dat verlost hem van alle angst. Ook van de angst voor de boze geesten. Want die zijn er niet; die bestaán niet eens, dat weet hij nu zeker.

Eens vraagt de zendeling:

„Weet je nog, Johannes, dat je me verteld hebt van die oude man in jullie kampong — hoe heette hij ook weer?

— die voorspelde dat over jullie een groot licht zou opgaan?

— Weet je 't nog? Het was op die vergadering in het dorp, voordat jullie vluchtten...”

„Ja, Toewan, die oude man heette Salima...”

„Juist. En dat grote licht, waarvan Salima sprak, wel, Johannes, dat is nu over jou opgegaan. 't Is het heerlijkste en het grootste wonder, wanneer we mogen zeggen, dat we de Here Jezus liefhebben en dat we heel ons leven in Zijn hand willen geven...”

Towasi luistert naar de woorden van zijn blanke vriend. Hij hoort, hoe de stem van de zendeling trilt van ontroering.

„Weet u, wat ik zo graag zou willen weten, toewan? Waar vader en moeder zijn. En of dat grote Licht ook over hèn is opgegaan...”

De zendeling kan daarop geen antwoord geven. Niemand weet het. Misschien zijn ze het oerwoud ingetrokken... ver de binnenlanden in, waar nog nooit de Blijde Boodschap gebracht is.

„Maar we blijven de Here vragen, jongen, of Hij dat schijnsel ook brengen wil op de plaats waar je ouders wonen. Dat bid jij toch ook?”

„Ja, toewan”, knikt Towasi.

DE REIS VAN DE ZENDELING

Enkele keren per jaar onderneemt de zendeling een lange reis. Met een paar mensen uit het dorp trekt hij diep het binnenland in, vele uren ver.

Eigenlijk zouden er meer zendelingen moeten zijn om overal het Evangelie te kunnen brengen.

Maar ze zijn er niet.

Daarom moeten nu duizenden mensen leven, zonder ooit van de Here Jezus te horen.

Had de zendeling alleen de kampongs in de omtrek te bezoeken, het zou hem reeds werk genoeg geven. Maar hij weet, dat er nog zoveel andere dorpen zijn waar de mensen bang en ongelukkig zijn, omdat ze de Here Jezus niet kennen.

De ellende van die mensen kan de blanke man pijn doen. Dan schrijft hij lange brieven naar het verre land, waar hij vandaan komt.

„Stuur méér mensen...!” vraagt hij telkens opnieuw.

Maar het kan niet, nòg niet.

Daarom trekt hij er zelf op uit. Van kampong tot kampong gaat het; van streek tot streek.

Hij vertelt van de Heiland... en dikwijls ziet hij in de ogen van de mensen een hunkering om méér te horen.

Het is onmogelijk.

Hij moet verder.

En de blanke man rijdt de kampong uit, met de bede in het hart, of de Here zijn woorden wil zegenen; ... of Hij het uitgestrooide zaad wil doen ontkiemen.

Hij kan niet langer blijven! Andere dorpen wachten. Ook daar moet hij spreken. Hij heeft het veel te druk.

Deze keer zal de tocht extra lang worden. Dagen achtereen zijn ze bezig geweest met het klaarmaken van hetgeen de mannen op hun reis moeten meenemen. Een viertal dorpeelingen zal de blanke heer vergezellen, om hem op de tocht te helpen.

Sommige dorpen heeft hij reeds verschillende keren bezocht. Hij is daar een goede bekende en met vreugde wordt de zendeling opnieuw begroet. De mannen, vrouwen en kinderen lopen de kampong uit hem tegemoet als de tijding van zijn komst het gezelschap is voorgegaan. En als hij straks gaat vertellen, dan hangt haast ieder aan zijn lippen.

Maar er zijn óók mensen, die met afkeer de vreemdeling opnemen. Dat zijn de tovenaars, de heidense priesters. Zij kunnen de mensen middeltjes geven om zich te beschermen

tegen de boze geesten. Natuurlijk, ze moeten er goed voor betaald worden.

Zij zijn de machtigste lieden van de kampong. En eigenlijk zijn alle mensen hun slaven.

Die tovenaars zien in de blanke man hun grootste vijand. Want ze weten maar al te goed: als de zendeling invloed krijgt in het dorp, is het met hun macht gedaan. Dan zal niemand hun tovermiddelen langer willen kopen.

Daarom proberen ze de zendeling tegen te werken, zoveel ze kunnen.

Ze trachten de mensen van de kampong bang te maken.

„Als jullie naar hem luistert”, dreigen ze, „zal de wraak van onze goden vreselijk zijn...”

En er zijn mannen en vrouwen, die luisteren naar de woorden van de tovenaars. Ook zij gaan de zendeling zien als de vijand van hun volk.

Dan wordt het vaak een harde strijd.

Een worsteling tussen het donker en het Licht.

En het schijnt dan wel eens of het duister overwint.

Maar de zendeling weet beter. Het *lijkt* maar zo. Jezus Christus zal overwinnaar zijn!

Dat geeft de blanke man moed een volgende keer weer het dorp te bezoeken, ook al is hij nog zó onvriendelijk of vijandig ontvangen.

Veel kampongs heeft hij nu reeds bezocht.

Soms zijn er kleine kringen van Christenen, waar de zendeling met grote blijdschap begroet wordt. De mensen zijn blij hem te horen, omdat ze het vaak erg moeilijk hebben in het heidense dorp.

Na een dag gaat hij weer verder. Graag was hij langer gebleven om hen te sterken in de strijd.

Het kan niet. Nog veel andere kampongs wachten.

En toch ziet hij vol vertrouwen de toekomst in. Want in zijn eigen dorp worden jonge mannen opgeleid, om straks met hem mee te trekken. Zij zullen achterblijven in de kampongs, om de mensen te onderwijzen.

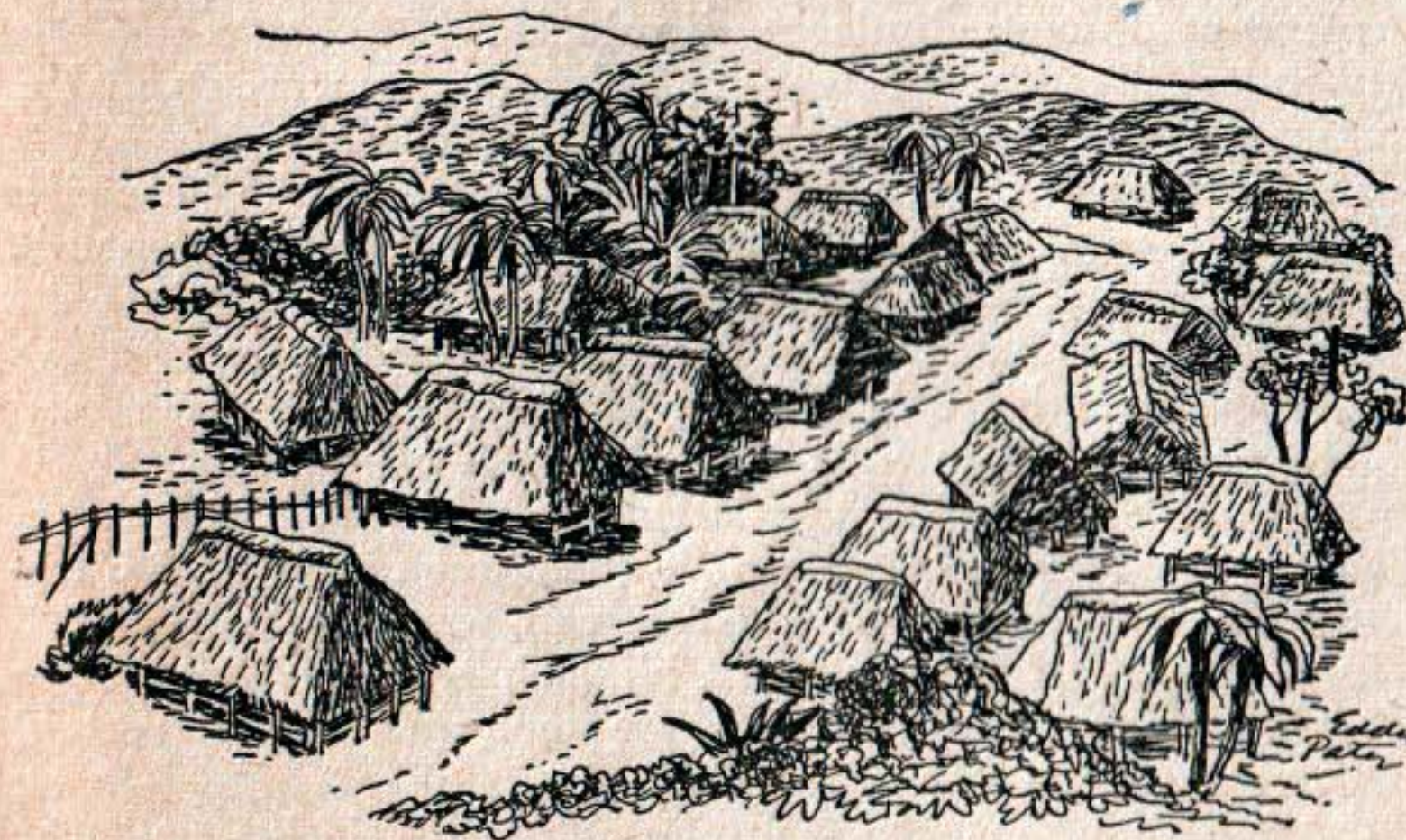
Dat vooruitzicht maakt hem blij. Als hij daaraan denkt, wordt alles veel gemakkelijker. Lang zal het niet meer duren

of ze zullen zijn werk overnemen, — Towasi en andere jonge mannen.

Ja, Towasi ook!

Nog één heuvel, weet de zendeling; in het dal zal hij de volgende kampong vinden.

Nog niet vaak is hij hier geweest, maar toch herinnert hij

Hutjes in rechte banen voor zich liggen.....

zich goed de heer van die kampong. Hij was bij een vorig bezoek hem niet onwelwillend gezind. Zelfs heeft hij hem toegestaan tot zijn slaven te spreken. Het is een rijk heer en het grootste deel van de dorpsbewoners zijn z'n slaven.

Weldra is de top van de heuvel bereikt. Diep beneden zich zien de mannen de hutjes in rechte banen voor zich liggen.

„Holiho... Holiho...”, jodelt één der dragers. Het is de roep, waarmee de reizigers hun komst aankondigen.

„Holiho... holiho...”

Bezoek is geen alledaagse gebeurtenis, en van alle kanten begeven de mensen zich naar de kampongpoort. Ze turen de weg af om het gezelschap te zien.

Zodra de zendeling en zijn mannen de poort bereikt hebben, worden ze bij de heer van het dorp gebracht.

Vriendelijk vraagt deze naar de welstand van de blanke man. En onderwijl dragen slaven heerlijke, koele dranken aan.

Over en weer maken de vorst en de zendeling elkander hun complimenten. Ze praten over de kampong; over de slaven; over de hutten.

De heer is trots op zijn uitgestrekte bezittingen. En als hij de grote belangstelling bemerkt, die de vreemdeling in zijn dorpsgenoten toont, glimlacht hij voldaan.

„Vindt U goed, dat ik eens spreek met de mensen van Uw kampong?” vraagt de zendeling.

„Het zal me een grote eer zijn, wanneer de blanke heer zich wil onderhouden met de slaven van Uw nederige dienaar”, antwoordt de man hoffelijk.

De zendeling laat zich dit geen twee keer zeggen.

Dadelijk gaat hij de kampong in en het duurt maar even of een grote groep mensen komt om hem heen staan.

Hij probeert met hen te praten. Erg gemakkelijk gaat het niet. De taal van deze mensen is hem wel niet geheel onbekend, maar toch moet hij even er aan wennen.

Een enkel gezicht herinnert hij zich nog van het vorige bezoek. „Zouden de mensen nog weten, wat ik toen verteld heb”, vraagt de zendeling zich af.

Het is zo lang geleden. En toen ook is hij slechts een paar uur in het dorp geweest.

Maar hij geeft de moed niet op. Hij herhaalt wat hij de vorige maal verteld heeft.

Te spoedig naar zijn zin moet hij het gesprek afbreken. Want voor het invallen van de schemering wil hij de volgende kampong bereikt hebben.

Nog steeds even beleefd en hoffelijk neemt de heer afscheid van de zendeling.

„Mocht de toewan later eens in de nabijheid komen van mijn kampong, dan zal het ons een grote vreugde zijn, indien hij ons zal komen bezoeken.”

Goed, de zendeling zal terugkomen. Hij mag deze mensen niet loslaten.

De paarden, die zolang in de stal van de vorst zijn ondergebracht, staan reeds klaar om te vertrekken.

„We moeten ons haasten, mannen”, zegt de blanke heer tot

zijn knechten. „Als we oponthoud hebben, halen we de volgende kampong niet. Maar we zullen het beste hopen...”

In draf gaat het de kampong uit.

GEVONDEN

Als de ruiters een eindweegs gereden hebben, ontdekken ze plotseling opnieuw een aantal hutten voor zich.

De zendeling weet het. Al eerder is hij er langs gekomen. Het zijn slaven van de heer, van wie hij zojuist afscheid genomen heeft, die hier wonen.

Waarom ze zo ver van de kampong wonen, weet hij niet. Wellicht heeft de eigenaar tuinen in de omtrek en vindt hij het veiliger dat een gedeelte van zijn mannen er dicht bij woont, met het oog op wild en dieven.

Eigelijk moest hij ook hier afstappen om de mensen te bezoeken. Maar dat kan niet. De tijd dringt al te zeer.

De mannen rijden het kleine dorpje binnen, want de weg loopt langs de hutten. Verbaasd worden ze nagekeken.

Maar eensklaps — het paard van de zendeling maakt van schrik een zijsprong — eensklaps springt een man naar voren. Midden op het pad blijft hij staan.

„Kom ons helpen!” beduidt die man. En de zendeling, die geleerd heeft niet verder te vragen, waarmee hij helpen kan, volgt.

De teugels van zijn paard geeft hij aan een van de bedienden.

„Wacht hier. Het duurt, naar ik hoop, maar 'n ogenblik!”

Samen gaan ze een van de lage hutten binnen.

In het schemerdonker ziet de zendeling in een hoek van het vertrek een oude vrouw liggen. Hij hoort haar steunen. Blijkbaar lijdt ze erge pijn.

„Breng licht,” beveelt de blanke heer.

En als het duister van het vertrek verdreven is door het

schijnsel van een toorts, kan hij de vrouw onderzoeken.

De zieke blijkt niet zó ernstig te zijn als het kreunen der vrouw eerst deed vermoeden. Uit de medicijnkast, die de zen-

„Kom ons helpen”, beduidt de man.

deling op zijn reis steeds voorhanden heeft, laat hij door een der dragers een geneesmiddel klaarmaken.

Intussen hebben een groot aantal mensen zich rond de hut verzameld. Ze bekijken nieuwsgierig de ruiters.

Terwijl hij wacht op het klaarmaken van het medicijn, probeert de zendeling met een van de mannen te spreken.

„Wonderlijk”, denkt hij, „de taal van deze mensen is heel anders dan die van de andere kampongbewoners. En toch zijn het slaven van dezelfde heer. 't Is wel vreemd...”

Hij hoort, hoe ze hem antwoord geven in de taal van de mensen uit de kampong. Maar wanneer ze tegen elkaar praten, gebruiken ze een taal, die de zendeling totaal onbekend is.

„Hoe komt het toch, dat jullie zo ver van het dorp afwonen?” vraagt hij belangstellend.

„O, de meester heeft ons hier een plek aangewezen om te bouwen”, antwoordt een der mannen. „We horen eigenlijk niet bij deze stam. We wonen hier pas een paar jaar”.

Nu is de belangstelling van de zendeling nog meer gewekt.

„Naar de taal te horen moeten jullie toch niet uit de buurt komen. Heeft de heer jullie gekocht?”

„Nee, toewan, we zijn hierheen gevlucht”.

„Gevlucht, zeg je? Maar waar kom je dan vandaan? En waarom zijn jullie gevlucht?”

Enigszins verlegen kijken de mannen elkaar aan. Het is zo'n lang verhaal. Wie van hen kan daarvoor voldoende de taal spreken, die de blanke vreemdeling verstaat?

Ze wisselen enkele woorden in hun eigen taaltje, en dan treedt een van de mannen naar voren.

„Wij woonden ver hier vandaan, toewan. Helemaal aan de andere zijde der bergen, daar was onze kampong. We hadden het goed. Onze meester zorgde als een vader voor zijn slaven.

Maar de goede vorst is gestorven. En de nieuwe meester was wreed. Hij sloeg ons, hij wilde zelfs slaven verkopen.”

Vol aandacht luistert de zendeling. Zijn bediende waarschuwt hem. „Toewan, de vrouw heeft het medicijn. We kunnen nu verder...”

Maar de blanke man schudt het hoofd. Hij hoort nauwelijks wat zijn knecht hem zegt.

„Toen zijn we bijeengekomen. En toen hebben we besloten het te ondernemen: we zouden vluchten. We moesten een andere streek zoeken, waar we in vrede en rust zouden kunnen wonen. Allemaal zijn we gegaan...”

„Nee”, waagt één hem in de rede te vallen. „Niet allemaal”.

„Zeker, de oude en gebrekkige mannen en vrouwen zijn achter gebleven. Ze hebben ons uitgeleide gedaan en ons nagekeken, zover ze konden”.

„En een van de oudste mannen van de kampong heeft ons een woord meegegeven, waarover we nog vaak spreken... „Er zal een groot, wonderbaar licht over jullie opgaan”, zei hij. En nu wachten we al verscheidene jaren lang en nog is dat licht niet verschenen...”

„Hoe zei je, dat die oude man heette?”

„Salima, toewan; het was de oude Salima... 't Moet voor hem vreselijk geweest zijn ons te zien vertrekken. Hij stond...”

De zendeling is eensklaps driftig opgesprongen.

Verbaasd kijken de mensen hem aan. En van verwondering zwijgt de verteller.

„Ga verder... ga verder”, mompelt de zendeling. „Zeg me hoe die tocht verliep”.

Toch niet helemaal op z'n gemak door het vreemde gedrag van de blanke, vertelt de man verder. Hij verhaal van hun moeizame tocht, wekenlang. Hoe ze zich een weg gebaad hebben door dichte bossen.

Bedaard is de zendeling weer gaan zitten. Geen woord ontgaat hem van wat de man zegt.

„En...” vraagt hij dan voorzichtig, „is jullie moeilijke tocht zonder ongelukken verlopen? Is niemand van de mensen in het oerwoud of op de bergen omgekomen?”

„Ja, toewan, twee kinderen zijn onderweg verdwenen. Hoe we ze kwijt geraakt zijn, weten we niet. 't Waren een jongen en een klein meisje. Onze mannen zijn gaan zoeken, maar 't was alles vergeefs. Misschien hebben de geesten hen meegevoerd, of zijn ze weggesleurd door de wilde dieren het bos in. We weten het niet. Nooit meer hebben we iets van de kinderen gezien...”

„Wonen de vader en moeder van de twee kinderen nog bij jullie?” vraagt de zendeling, schijnbaar kalm.

„Ja, heer. Allebei... Hier zijn ze”.

Twee mensen treden uit de kring naar voren. Een man en een vrouw.

Verlegen kijken ze de vreemdeling aan.

Waarom wil hij hen spreken?

En waarom was hij zo opgewonden toen gesproken werd over oude Salima?

Even vlamt de oude hoop weer in hen op. Weet de blanke man iets van hun kinderen; van Towasi en van het meisje...?

Maar op hetzelfde ogenblik duwen ze die gedachte terug. Natuurlijk niet; dat is onmogelijk. 't Is enkel uit medelijden, dat hij met hen spreken wil.

Onderzoekend kijkt de zendeling de beide mensen aan. Zijn dat dus de vader en moeder van Towasi en z'n zusje?

„Jullie hebt wel de zwaarste tol moeten betalen voor de vlucht”, zegt hij eenvoudig.

„Ja, toewan”, antwoordt de man, „we missen de kinderen nog vaak”.

„En nooit hebben jullie meer iets van hen gehoord? Vreemd is dat. Zodra jullie bemerkten, dat ze zoek waren, zijn de mannen toch de weg teruggegaan...”

„Ja heer... dat wel. Maar...”

„Hoe zag jullie jongen er uit? ... Ik maak vaak grote reizen en bezoek vele kampongs. Misschien heb ik de twee kinderen gezien...”

Ze beschrijven hun jongen en het meisje. Aandachtig luistert de zendeling. Mag hij ze nog langer in onzekerheid laten?

„Ik geloof, dat ik de jongen eens ontmoet heb. Ja, ja, ik ken hem!”

Verrast kijken allen op.

En het kleine, schuwe vrouwtje vergeet haar bangheid. Ze grijpt de blanke man beet, pakt hem bij zijn arm.

„Zeg mij, toewan, waar zijn de kinderen? ... O toe, zeg het me!”

Snikkend slaat ze de handen voor haar ogen.

Nu legt de zendeling zijn grote mannenhand op de magere schouders van het vrouwtje...

„Kalm maar, vrouw. Ik zal het vertellen: Towasi en zijn zusje zijn allebei gered. Ze zijn in veiligheid en wonen in mijn huis. De goede God heeft hen bewaard”.

Die avond trekken de zendeling en zijn mannen niet verder.

De paarden worden gestald. De vier helpers krijgen een plaats waar ze slapen kunnen.

Maar verder denkt niemand aan rusten!

De zendeling gaat mee naar de hut van de verheugde vader en moeder. Het huisje is spoedig prop-vol, want ieder wil horen over Towasi — de aardige jongen, die ze zich allemaal nog wát goed kunnen herinneren.

De toewan vertelt.

Hij vertelt, hoe hij de jongen en het meisje slapend in het bos heeft gevonden, ver van iedere kampong; hij heeft ze

meegenomen naar het dorp, waar hij woont. En al die jaren zijn ze in zijn huis geweest.

Towasi's ouders zitten het dichtst bij de zendeling. Hun ogen stralen. Ze lezen de woorden van zijn lippen en al verstaan ze niet alles wat de zendeling zegt, ze begrijpen hem goed.

„... Maar het móóiste, het héérlijkste weten jullie nog niet. De oude Salima heeft eens verteld, dat een groot licht jullie zou beschijnen. Welnu, dat grote licht is opgegaan in het hart van jullie jongen. Towasi weet nu waarheen hij gaan moet met zijn angst voor de boze geesten...”

Kijk, hoe ze luisteren!

De ring om de zendeling wordt al nauwer.

Niemand denkt aan slaap.

De blanke man ziet het verlangen in al die ogen.

En diep uit zijn hart stijgt een dankgebed op tot God.

Hij vertelt over de Here Jezus.

Muisstil luisteren ze...

Het is heel laat als de zendeling eindelijk zwijgt. Urenlang heeft hij met de mensen gesproken. Zij hebben hem vragen gesteld, hij heeft geantwoord.

Nu zullen ze gaan slapen.

Maar eerst nog belooft de zendeling: „Morgen gaan we niet verder. Ik ga terug naar het dorp, om Towasi en zijn zusje te halen...”

Verschillende mensen in de kampong kunnen de slaap niet vatten.

Towasi's vader en moeder vooral niet. Ze denken aan hun jongen; aan hun kleine meisje.

En nog meer mannen en vrouwen staren in het duister van de nacht. Hun gedachten gaan naar het wonderlijke verhaal, dat de zendeling hen verteld heeft. Zou dat het grote Licht zijn, waarvan de oude Salima sprak?

Toewan Jezus, zo noemde de blanke de Man, die het grote Licht op aarde bracht.

Het was een wonderlijk, een vréemd verhaal.

En toch zo móói.

Een verhaal, dat hen warm en blij heeft gemaakt...

Vroeg in de morgen worden de bedienden gewekt.

Verbaasd horen ze, dat de reis terug gaat naar hun dorp. Ongelovig-vragend kijken ze de zendeling aan.

Maar de blanke heer heeft geen tijd om hen nu te vertellen, waarom ze terugkeren. Onderweg zullen ze 't wel horen.

Zo snel mogelijk reizen ze af.

HET WEDERZIEN

„De toewan komt... De toewan komt!” klinkt het door het dorp, als scherpe ogen in de grijze stofwolk de vijf ruiters bemerken.

„De toewan komt...!”

Allen lopen uit hem tegemoet. Verwonderd en ongerust...

„Waarom komen de mannen nu al terug? ... 't Was immers de bedoeling, dat ze heel lang weg zouden blijven?”

Is er iets èrgs gebeurd onderweg?

Keren ze daarom zo vroeg weerom?

Ze moeten nog even geduld hebben... de nieuwsgierigen.

Al nader komen echter de vlugge paardjes. En nauwelijks zijn ze de kampongpoort binnen en tussen de huizen doorgereden tot voor het huis waar de toewan woont, of de zendeling springt van zijn paard, werpt de leidsels toe aan een der toegesnelde mannen en gaat zijn woning binnen.

Alleen zijn vrouw is in het vertrek.

In enkele woorden vertelt de toewan waarom hij nu reeds teruggekomen is.

„... Roep Johannes en zijn zusje”, draagt hij een van de jongens op.

Weldra zijn die twee in het huis en staan voor de zendeling.

Towasi is een flinke kerel geworden. Het is moeilijk in de stevige knaap het slaafje van vroeger te herkennen. Pienter kijkt hij uit z'n ogen.

„Ik heb een heel merkwaardige tocht gehad”, begint de zendeling. En hij wrijft vergenoegd in zijn handen. „Een prachtige tocht...!”

„Jullie weet, dat ik me voorgenomen had een heel lange reis te maken. Maar er is een plotseling einde aan gekomen, tenminste voorlopig. En wel door een ontmoeting, waar jullie vast belang in zult stellen...”

Towasi popelt van ongeduld om te weten, welke ontmoeting dat dan geweest mag zijn.

„In een kampong, vier dagen reizens van hier, heb ik jullie vroegere dorpsgenoten ge...”

„Toewan!”

De zendeling kan niet verder gaan. Towasi is opgesprongen. Met wijd-open ogen staart hij zijn oudere vriend aan.

„Toewan, vertel... zijn...”

„Ja, beste jongen. Ik weet wat je vragen wilt: zijn vader en moeder er ook... Ja Johannes, ze zijn er. Allebei. Ik heb ze de hand gedrukt. Ik heb ze van jullie tweeën verteld.”

O! wat is die Towasi nu blij!

Hij weet heus niet wat hij zeggen moet van dankbaarheid... en daarom pakt hij zijn zusje beet en springt als een dolleman door de kamer.

Lang praat de zendeling met hen. Het meisje kan zich van vader en moeder weinig herinneren. Ook niet van de kampong. Niet veel meer dan Towasi haar verteld heeft.

Maar de jongen raakt niet uitgevraagd.

Alles wil hij weten.

De zendeling weet echter niet op alle vragen een antwoord te geven.

„Dat zal je volgende week wel zien, Johannes”, zegt hij lachend, als Towasi hem vraagt, hoe zijn vroegere vriendjes er uitzagen.

„Zullen ze me nog kennen, toewan? Ben ik veel veranderd, sinds u me kent?”

Overmorgen zullen ze vertrekken.

Het duurt de jongen eigenlijk veel te lang. Veel liever ging hij de volgende morgen direct op pad.

Maar dat kan niet. De paarden hebben het toch al zwaar

genoeg gehad de laatste dagen. Ze moeten nodig een dag rust krijgen.

Dat begrijpt Towasi ook wel. En hij moet er zich dan ook ongaarne bij neer leggen.

Maar de dag duurt lang.

Eindeloos lang.

Vroeg in de morgen rijden ze weg. Maar al is nog nauwelijks de zon boven de kim verschenen, bijna het gehele dorp is op de been om hen uitgeleide te doen.

Ieder is blij over het nieuws, dat de zendeling heeft meegebracht.

Lang zal het nu duren, voor ze terugkeren. Maar ze komen terug. Als de zendeling alle kampongs langs is geweest, zal hij de jongen en het meisje ophalen. Dan zal Towasi verder leren op school.

Zo is afgesproken.

En later, als de jongen genoeg gestudeerd heeft, wie weet, wat dan nog gebeuren zal!

De zendeling heeft tegen zijn vrouw gezegd: „God heeft ons de jongen gebracht... Als hij straks de school heeft doorlopen, en hij wil, dan laat ik hem teruggaan naar zijn familie. Hij kent de taal van die mensen. Hij moet hen vertellen van de Heiland...”

Nu rijden ze voort.

O, wat duurt het Towasi lang.

Zijn paardje loopt aldoor vooraan de stoet. En telkens kijkt hij achterom of de anderen niet wat vlugger kunnen.

De blanke man lacht maar eens. Hij begrijpt het hevig verlangen van de jongen best.

Het worden lange ritten — langer dan de toewan anders van zijn paarden gevergd zou hebben.

„Komen we er vandaag, toewan?” vraagt Towasi, als ze op de vierde dag een paar uur gereden hebben.

„Ik denk het wel, Johannes”, antwoordt hij. „Als je tenminste goed uitkijkt, waar je rijdt”.

Towasi moet goed opletten, dat zijn paard niet struikelt op het oneffen pad. Daardoor ziet hij niet hoe in het oog van de ander een guitig lachje schittert.

En plotseling, als de paarden een bos uitdraven en het

vlakke veld voor de ruiters ligt, roept de zendeling:
„Johannes... Kijk, daar is het dorp!”

Groot is de verrassing!

In de vlakke liggen de hutten, mensen lopen tussen de lage huisjes.

Nu is Towasi wèrkelijk niet langer te houden.

Reeds galoppeert zijn paardje de andere ruiters vooruit...

„Moeder, Vader!”
roept de jongen uit.

In de kampong hebben de mensen de komende ruiters al opgemerkt.

„Daar komen ze!... Daar komen ze!”

De rust is verdwenen. Ieder rent naar de poort, waardoor de mannen straks het dorp zullen binnenrijden.

Het duurt maar even of ze zijn er. Ze springen van hun paarden...

Towasi kijkt rond.

Hij ziet tientallen gezichten, die allemaal naar hem kijken.

„Towasi... Towasi!” hoort hij een stem.

En dan ziet hij de gezichten, die hij nog steeds niet vergeten is.

„Moeder... Vader!” roept de jongen uit.

... Towasi, de vroegere slavenjongen, heeft zijn ouders teruggekregen...

DE TOEKOMST

Vader en moeder raken niet uitgekeken op hun jongen, die zo groot is geworden en zo deftig gekleed gaat. Haast even deftig als de blanke toewan.

Moeder trekt haar dochttertje naar zich toe. Het meisje her-

kent haar ouders niet; ze was ook zo klein toen ze van vader en moeder wegraakte. En ze verstaat niet de woorden, die moeder en de andere mensen tegen haar zeggen. Nooit immers heeft ze hun taal geleerd?

Towasi komt handen te kort om alle oude bekenden te begroeten.

Ieder wil hem zien.

Ieder wil zijn blijdschap tonen, dat hij weer terug is in de kampong.

De ogen van de jongen schitteren. Wie had ook ooit kunnen denken, dat de thuiskomst zo heerlijk, zo blij zou zijn!

Terzijde van de blijde groep staat de zendeling. Zijn gezicht glanst. Hij verstaat de taal niet die deze mensen spreken. Maar hij ziet, dat het goed is, héél goed.

„Nu blijft je toch bij ons, Towasi?” vraagt een van zijn oude vrienden.

Even aarzelt Towasi.

„Nee...” zegt hij dan. „Nee... ik hoor bij de toewan. Maar”, en hij geeft zijn vriend een klap op de schouders van vreugde. „Maar ik kòm terug! — En dan blijf ik bij jullie. Voorgoed!”

Wat is er veel te praten!

Elke keer opnieuw moet Towasi vertellen hoe het hem vergaan is in het bos; hoe het bij de blanke toewan is in het verre dorp...

En de jongen vertelt maar. Van de vreemde dingen in het huis van de zendeling, waarover hij eerst zo verbaasd was. Van alles wat hij geleerd heeft op school.

„Hebben jullie nog wel eens gedacht aan de voorspelling van de oude Salima?” vraagt hij.

„Nou, of we daaraan gedacht hebben!”

„Nu weet ik, wat het grote Licht is, waarover de oude Salima sprak...”

De volgende morgen reeds gaan de zendeling en zijn bedienden verder om andere kampongs te bezoeken.

Als ze terugkeren, zullen ze Towasi en zijn zusje komen ophalen en weer meenemen naar het dorp, waar de blanke man woont.

Lang heeft de toewan met de oudsten van de kampong en met de vader van Towasi gepraat.

Ze hebben hem gevraagd: „Geef ons ook dat grote Licht, waarvan Towasi zo vol is en waarvan oude Salima profeteerde...”

En de zendeling antwoordde:

„Jullie zullen dat grote Licht ontvangen. De kinderen gaan met me terug naar school. Straks komt Towasi in de kampong. Dan is hij knap genoeg om jullie te vertellen, alles wat je nodig hebt om gelukkig te zijn...”

Het is wel een moeilijk afscheid, als Towasi en zijn zusje weer teruggaan naar het huis van de zendeling.

Maar het moet.

De school wacht.

Towasi zal die niet lang meer bezoeken. Nog slechts een korte tijd, dan zal hij opnieuw de reis maken, samen met de toewan. En dan zal hij temidden van zijn dorpsgenoten blijven wonen.

Hij zal hen vertellen van de Here Jezus.

Hij mag zijn oude vrienden de Blijde Boodschap brengen.

En zeker zal God zijn werk zegenen.

Dan zal een heerlijk Licht doorbreken in het donker heidendom.

Als de Heiland Zelf het grote Licht ontsteekt in de harten van de mannen en vrouwen, die Hem volgen willen.

Het Licht, dat alle angst en alle nood verdrijven kan.

INHOUD

	Blz.
1. De slavenjongen	1
2. De grote jacht	5
3. De nieuwe meester	8
4. Er komt bezoek	12
5. Het grote besluit	15
6. Het verlaten dorp	20
7. De vlucht	24
8. De witte man	29
9. De nieuwe kampong	32
10. In het huis van de witte heer	38
11. Het grote Licht	42
12. De reis van de zendeling	47
13. Gevonden	51
14. Het wederzien	57
15. De toekomst	60

Dit boekje is een uitgave van het

ZENDINGS
VAN DE GEREFORMEERDE

CENTRUM
KERKEN IN NEDERLAND

WILHELMINALAAN 3 - BAARN

en is no. 1 in de serie Jeugdzendingsboekjes.

Het boekje is geschreven door M. C. Capelle te Kamperland (Z.), getekend door Eddy Pater te Baarn en gedrukt door N.V. Drukkerij „Vada” te Wageningen.

